

**The Project Gutenberg eBook of Nuori luotsi: Nelinäytöksinen
kansannäytelmä, by Yrjö Weijola**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Nuori luotsi: Nelinäytöksinen kansannäytelmä

Author: Yrjö Weijola

Release date: December 30, 2013 [EBook #44545]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NUORI LUOTSI: NELINÄYTÖKSINEN
KANSANNÄYTELMÄ ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

NUORI LUOTSI

Nelinäytöksinen kansannäytelmä
(5 kuvaelmaa)

Kirj.

YRJÖ WEIJOLA

Kustannusosakeyhtiö Otava
Helsinki

1904.

HENKILÖT:

EERO LUOTOLA, luotsioppilas *Evert Suonio*
LEENA, hänen äitinsä, luotsin leski *Olga Salo*
EEVASTIINA, *Mimmi Lähteenoja*
ANNIKKI, hänen lapsiaan, *Helmi Tähtinen*
MATTI, hänen lapsiaan, *Eero Kilpi*
VIKLUND, taiteilija, *Knut Weckman*
KANERVO, ylioppilas, *Oskari Salo*
HOLK, luotsikapteeni, *Eino Salmela*
VAINIO, luotsivanhin, *Aapo Pihlajamäki*
MARI, hänen vaimonsa, *Mimmi Leino*
HONKALA, luotsi, *Teppo Durchman*

RASI, luotsi, *Hemmo Kallio*
KAUTOLA, luotsi, *Aleksis Rautio*
LOKKI, luotsi, *Iivari Kainulainen*
PERTTULA, kalastaja, *Iisakki Lattu*
ISOIN, laivanveistäjä, *Emil Falck*
Peltolan poika, *Olga Leino*
Kalastajatyttö, *Helmi Helenius*
Kalastajatyttö, *Ester Niska*
Muuan kalastajapoika, *Arno Hjorth*
Kalastajia, miehiä ja naisia, sekä luotseja.

Esitetty ensi kerran Suomen Kansallisteatterissa 30 p. syysk. 1904.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Mäntysaaren kalastajakylän ranta. Taustalla kylä rakennuksineen. Talot siististi maalatut. Aitat pihojen ympärillä kaksikerroksiset ullakkoineen. Rannalla kala-aittoja ja niiden seinillä verkkoja kuivamassa. — Näyttämön oikealla puolella Luotolan talo. Vasemmalla aittoja, perällä lahden poukama, jonka takaa näkyy yllämainittu kylä.

Leena, Eevastiina ja Matti ovat rannalla kaloja huuhtomassa. Kantavat koreja aitasta rantaan ja takaisin.

MARI (Tulee.) Joko Eero on tullut kotia Vahtiluodolta?

LEENA. Ei vielä.

(Katselee merelle päin.)

Näkyyhän tuolta tulevan vene tännepäin. Se on yksimastoinen ja sillä on punainen juova isossa purjeessa, niin että kyllä se on meidän luotsejamme. Jos lie hyvinkin Eero. Mutta miksi sitä kysytte?

MARI. Muuten vaan. Mieheni kertoi, että kohta kai saapuu Eeron määräys luotsiksi. Onhan hauskaa, kun jo viisi vuotta on ollut luotsioppilaana ja vihdoinkin pääsee vakinaiseksi. Mieheni oli saanut kirjeen luotsikapteenilta, että nyt on Eeron vuoro. Onhan se Eerolle onni, että Kurkelan Risto keväällä hylkeen pyynnissä jäi jäälaualle, — vaikka kyllä vainajan vaimoa ja lapsia käy sääli.

LEENA. Niinpä kyllä, mutta vähäsenkö täällä ihmisiä kuolee tapaturmaisesti, kesäisin rajuilmoilla ja talvisin ulkojäillä hailin pyynnissä ja hylkeenammunnassa. Kovallahan se meikäläisten leipä on. Sellaiselle matkalle se hukkuu minunkin mieheni, ja sen jälkeen olen saanut Eeron kanssa kahden tehdä kaikki työt. Ja näin vanhalle naiselle ei enää ole kevyttä vetää märkää nuottaa.

(Katselee merelle päin.)

Kyllä se on Eeron vene, ja hänellä on hyvä tuuli. Kohta hän on kotona. Kunpa nyt olisi perää siinä, että hänestä tehdään luotsi, silloin saisin minäkin vanhoilla päivilläni hiukan lepoa!

MARI. Kyllä kai siinä perää on. Ja onhan Eero paraita miehiä tässä kylässä. Ei juo eikä tuhlaa, niinkuin monet muut luotsioppilaat. Mitenkä se tuo teidän naapurinne poikakin elää! Joka kerta kun käy kaupungissa, tulee humalassa takaisin ja tuo pirtua muillekin. Isä on nuorena ollut samanlainen ja äitikin on niin löperö. Millähän nekin tulevat toimeen? Kun toisilla juhannuksen aikaan on kolmekymmentä tynnyriä silakoita Viroon vietäväksi, niin heillä ei ole kuin viisitoista. Eikä sillä saa Virosta viljaa ja maaomenia koko talven varaksi.

LEENA. Ei saa, ei. Eiköhän heidän vielä täytyne myydä talonsakin ja silloin on köyhyys kova.

(Katselee oikealle.)

Mikä liike tuolla rannassa nyt on, kun on niin ihmisiä täynnä. Kas, luotsilaivahan on tullut satamaan. Mitähän silläkin taas on täällä tekemistä?

MARI. Joko se on tullut? Siitähän se kapteeni miehelleni kirjoittikin, että hän tuo tänne nuoren sukulaisensa kesää viettämään. Juoksenpa katsomaan, ketä sieltä laivasta tulee maihin.

(Mari menee.) (Kautola, Honkala, Rasi, Perttula ja Isoin tulevat.)

MATTI. No minne ne miehet ovat menossa noin joukolla? Luotsilaivaako menette vastaan?

KAUTOLA. Eipä juuri sitä. Mennään laskemaan uutta jahtia mereen.

LEENA. Vai jo se on niin valmis. Kunpa nyt olisi Kautolalla parempi onni kuin ennen. Onhan se hyvä alus, kun Isoin sen on rakentanut.

KADTOLA. Eikä näillä mailla juuri parempaa laivanrakentajaa olekaan. Vai mitä mestari itse ajattelee?

ISOIN. Eihän sitä tiedä, miten milloinkin onnistuu. Olenhan niitä jo rakentanut montakin. Milloin ovat tulleet hyviä, milloin huonoja. Mutta eikö mennä? Miehet taitavat jo olla koossa ja valmiit laskemaan. Tule sinäkin Matti avuksi!

MATTI. Eihän tuolla väliä liene, vaikka tulenkin.

HONKALA. No mennään sitten.

(Kautola, Honkala, Rasi, Perttula, Isoin ja Matti menevät.)

LEENA. Uuttera se Kautola on niitä jahteja rakentamaan, vaikka tappiota se vaan tähän saakka niistä on saanut. Kunpa kerran olisi hänelläkin parempi onni.

EEVASTIINA. Eipä se saarelaisen onni koskaan niin suunnaton ole. Mutta onko Leenalla lainata meille vähän suoloja? Pitäisi lähteä suolaamaan nämä hailit, mutta ei ole millä suolaisi. Kyllä maksetaan, kun palataan Virosta. Vähäsen meillä sinne on viemistä, mutta ehkä Leena kuitenkin uskoo meille sen verran.

LEENA. Ei niitä meilläkään juuri ole muille antaa, ja kunhan ei kävisi teille Virossa samalla lailla kuin viime vuonnakin.

EEVASTIINA. Ei käy. Mattia ei oteta tällä kertaa mukaan lainkaan. Hänen syynsä hän se oli, että niin kävi. Kuka käski hänen juopottelemaan sen tuntemattoman vironmiehen kanssa. Ainahan meidän saarelaisemme uskovat silakkansa virolaisille velaksi ja käyvät sitten syksymmällä perimässä viljansa ja maaomenansa. Niinhän sitä vaihtokauppaa on tehty monen miehen ikä, ja harvoin on virolainen pettänyt. Meille sattui onnettomuus, ja syy oli Matin. Humalapäissään rupesi kauppaan tuntemattoman kanssa, ja sinne jäi vaivalla kootut silakat. — Mutta antaako Leena niitä suoloja? Kyllä mekin sitten toinen kerta muistetaan.

LEENA. Köyhä antaa vähästään, rikas ei anna paljostaankaan. — En sitä minäkään tekisi, ellei Eero katselisi sitä teidän Annikkianne. Kuka sitä tietää, vaikka meistä vielä tulisi sukulaiset. Kuuluuhan Eerosta tulevan luotsi, ja minkä poikaani tunnen, tulee hän silloin kosimaan Annikkia. — Voinhan minä pari kappaa lainata, jos se riittää.

EEVASTIINA. Kyllä se riittää, vähänhän meillä on suolattavaa. Ei köyhyys ole ilo kellenkään ja kaikkein vähimmin saarelaiselle. Ja ne ovat melkein kaikki köyhiä. Jotkut ovat rikkaita, jotka ovat aikoinaan ymmärtäneet koota, niinhän se minun mieheni sanoo. Jos hänkin olisi pitänyt puoliaan, silloin kun Virosta seilattiin viinaa ja Lyypekistä kahvia, sokuria ja kankaita kaupungin kauppiaille, niin olisi hän nyt rikas mies. Olihan hänkin mukana noilla matkoilla, mutta möi ryyppystä voittonsa muille ja nyt ollaan köyhiä. Ja harvoin se kertoo, kuinka ennen vanhaan laivoja pelastettiin merihädästä ja joka mies ansaitsi tuhansia, mutta hänen osansa se on hävinnyt kuin tuhka tuuleen. Ja nyt on merellä hyvät majakat ja tulet, niin ettei siitäkään enään ole toivoa.

LEENA. No, no Eevastiina, ei pidä pahoitella, että ne ansiot ovat menneet. Kyllähän täällä eletään niistä huolimatta vaikka huonostikin. Mennäänkö aittaan?

(Ovat lähtemäisillään, kun luotsivanhin tulee.)

VAINIO. Päivää Leena ja Eevastiina. Tänne tulee vieraita.

LEENA. Tännekö vieraita? Ketä?

VAINIO. Luotsikapteeni nuoren sukulaisensa maalarin ja erään ylioppilaan kanssa. Hakevat kesäasuntoa. Ehkä Leena voisi heidät ottaa?

LEENA. Vaikeahan minun on pitää herroja ruuassa. Mistä täällä saarella heille herkkuja hankkii.

VAINIO. Kyllähän minä sitä heille sanoin, mutta vastasivat, ettei näin kesäiseen aikaan ole herkuista väliä. Onhan Leenalla hyvä lehmä ja tuoreesta kalasta ei ole puutetta.

LEENA. Kyllä minun on hyvin vaikea ruveta heille emännöimään. Eikö muualla sopisi paremmin? Onhan se Halosen vaimo käynyt keittokoulun ja osaa paremmin kuin minä tehdä herroille ruokaa. Kun sen mies vielä on merellä, niin olisihan sielläkin tilaa.

VAINIO. Olisihan se niinkin, mutta kapteenin sukulainen kuuluu maalailevan tauluja ja haluavan tänne saaren päähän, jossa näkyy aava meri. Muuten luulen, että kapteeni voisi suuttua, ja siitä tulisi Eerolle ikävyyksiä. Tietäähän Leena, että hän kohta nimitetään luotsiksi. — Tuolla jo herrat tulevat. Leenan pitää päättää äkkiä.

(Luotsikapteeni, Viklund ja Kanervo tulevat.)

LUOTSIKAPTEENI. Täällähän teille pojat tulee kissanpäivät. Ei tämän ihanampaa paikkaa ole koko Suomenlahdella. Päivää emäntä! Tässä on maalari Viklund ja tässä ylioppilas Kanervo. Hauskoja poikia molemmat. Ottaahan emäntä heidät tänne asumaan?

LEENA. Kai minun on heidät ottaminen. Tervetuloa vaan! Onhan meillä täällä kamari, jossa voivat asua.

VIKLUND. Tämähän on vallan mainiota. Näin ihanaa ei ole Itaaliassakaan. Vai mitä arvelet Kanervo?

KANEHVO. Hyvin hupaisa paikka. Täällähän luulisi sinulta työn sujuvan. Ja aiheita ei sinulta täällä tule puuttumaan. Olethan nyt kerran tilaisuudessa kuvaamaan merta ja saarelaisia.

VIKLUND. Merta olen aina ihailnut. Se on niin suuremmoinen. Onnellisia ihmisiä, jotka saavat täällä meren helmassa elää kesät, talvet. Vai mitä Kanervo?

KA5ERVO. En vielä tiedä, lienevätkö onnellisia vai onnettomia. Luulen kuitenkin, että heillä on suuremmat mahdollisuudet kuin niillä, jotka kyntävät peltojaan mantereella.

LUOTSIKAPTEENI. No pojat! Mennään huoneeseen. Emäntä on hyvä ja keittää meille kahvia. Olisi hyvä, jos tekisitte sen pian, sillä minulla on kiire.

(Menevät kaikki kolme taloon.)

EEVASTIINA. Ystävällisiä herroja.

LEENA. Ainakin aluksi.

VAINIO. Tietääkö Leena uutisia?

LEENA. Tiedänpä kyllä. Mari on jo minulle kertonut Eeron nimityksestä.

VAINIO. Vai niin. Onneksi olkoon! Minulla on vähän kiire katsomaan Kautolan jahdin mereen panoa niin että hyvästi vaan Leena!

LEENA. Hyvästi, hyvästi.

(Eero ja Annikki tulevat.)

LEENA. Mistä se Eero tapasi Annikin?

ANNIKKI. Olin Vahtiluodolla kalassa. Pyysin päästä maihin Eeron veneessä.

LEENA. Saitteko paljonkin?

ANNIKKI. Eipä sanottavasti. Johan se paras hailiaika on ohitse. Olisi pitänyt meidänkin mennä Vahtiluodolle oljamiin varemmin, mutta kun Matti viipyi kaupungissa niin kauvan viime matkallaan, jäi se tekemättä. Ja se isäkin on jo niin huono ja vaivainen, ettei tahdo jaksaa verkkoja laskea. Mitä siitä sitten tulisi?

LEENA. Luotsivanhimman vaimo tässä vasta kertoi teidän elämästänne, ettei se taida juuri hääviä olla.

ANNIKKI. Ei, Jumala paratkoon.

LEENA. Samalla se Mari kertoi, että sinusta Eero kohta tehdään vakinainen luotsi. Ehkä jo lie tehtykin, vaikkeivät paperit vielä ole saapuneet.

EERO. Ihanko totta.

(Leena menee.)

Kuules Annikki, minusta tehdään luotsi. Vihdoinkin!

ANNIKKI. Vai niin!

EERO. Vai ei se sinua sen enempää ilahuta?

ANNIKKI. Mitäpä tuo minua juuri liikuttaisi.

EERO. Mitäkö se sinua liikuttaisi! Etkö arvaa?

ANNIKKI. Olen huono arvaamaan arvoituksia.

EERO. Vai on tämä asia sinulle arvoitus. Onko se totta vai leikkiä?

ANNIKKI. Sanoinhan, etten ymmärrä arvoituksia.

EERO. Oletko todella niin huono arvaamaan? En ole sitä ennen tietänyt, vaikka olenkin sinut tuntenut pikkutyöstä. Kuule Annikki, mitä sanon!

(Eero kuulee ääniä talosta.)

Mutta mitä tämä on? Täällähän on vieraita. En tietänytkään sitä.

(Katsoo ovesta sisään.)

Äiti, tule tänne, ketä täällä on?

LEENA (Tulee.) Unohdin vallan kertoa sinulle. Kamarissa on luotsikapteeni ja kaksi nuorta herraa, jotka hän on tuonut tänne asumaan.

EERO. Kauvaksiko?

LEENA. Koko kesäksi.

EERO. Ja sinä otit heidät tänne?

LEENA. Otin. Mikäpä siinä auttoi, kun itse luotsikapteeni pyysi. Mutta mitäpä siitä olisi vastusta, ehkä tässä tullaan hyvinkin toimeen ja ansaitaankin siitä vähän.

EERO. Minusta se ei ollut hyvin tehty. Minä olin aikonut järjestää nämä kotiasiat nyt hyvin kiireesti vallan toisin. Eikö niin Annikki?

ANNIKKI (Kääntyy nauraen selin Eeroon.) Mistä minä sinun aikeitasi tuntisin?

LEENA. Ennätähän sen tehdä syksymmälläkin.

EERO. Syksyyn saakka ennättää meikäläiselle tapahtua paljon.

VIKLUND (raottaen ovea.) Joko kohta saamme kahvia? Kapteenilla on kiire.

LEENA. Kohta, kohta. Käyn vaan hakemassa kermaa. Tule sinäkin Annikki auttamaan maitoa kuoriessa.

(Leena ja Annikki menevät. Eero heittäytyy pitkälleen nurmelle. Viklund ja Kanervo tulevat kamarista.)

VIKLUND. Sanoinhan, että näin täällä hiton sorjan tytön. Hän on varmaankin mennyt ulos, koska häntä ei näy täällä. Kerrassaan mainio malli! Hänet maalaan aivan ensimmäiseksi. Ajattele, jos sinulla lainkaan on mielikuvitusta: maalaan hänet, kun hän istuu meren rannalla, auringon laskussa, joka kultaa hänen kutrinsa. Valkoiset laineet huuhtovat hänen alastomia jalkojaan ja tuuli kietoo vaatteet tiukalle hänen ihanan vartalonsa ympärille. Nimeksi panen minä: Odotus.

Eikö se ole mainiota?

KANERVO. Onpa kyllä, vaikka aihe tuntuu minusta hyvin vanhalta.

VIKLUND. Tietysti se tuntuu vanhalta. Kaikki aiheet ovat vanhoja, mutta taiteilijan tulee niihin luoda uusi henki. Eikö muuten ole omituista ajatella, että me suomalaiset asumme meren ympäröimänä, mutta meidän maalarimme eivät osaa kuvata merta eivätkä meidän runoilijamme laulaa siitä. — Mutta minne se tyttö katosi?

EERO (On herrojen huomaamatta noussut maasta.) Anteeksi. Hän tulee kohta.

(Herrat säpsähtävät.)

Olen Eero Luotola.

VIKLUND (Kuiskaa Kanervolle.) Toinen mainio malli. Minulle tulee täällä paljon tekemistä.

(Ääneen.)

Kiitoksia, Luotola, ilmoituksestanne. Kanervo, menemmekö kamariin?

(Poistuvat.)

LEENA ja ANNIKKI (tulevat.)

EERO. Hauskoja herroja. Iskivät heti silmänsä sinuun, Annikki. Tästähän tulee oikein hupaista.

(Katkerasti.)

Äiti ei tiedä, mitä hän on tehnyt!

LEENA. Malta mieltäsi poika! Olet yhä vaan niin lapsellinen kuin paitaressu. Jos olet mies, niin pidä puoliasi.

ANNIKKI (nauraa.) Samaa sanon minäkin!

EERO. Annikki, kuulehan minua. Älä rupea mihinkään tekemisiin noiden herrojen kanssa. Tietäähän ne mokomat. Tulevat vaan tänne saareen huvittelemaan eikä heistä ole takeita, mitä tekevät. Etkö kuule, mitä sanon? Vastaahan toki.

ANNIKKI. En viitsi kuunnella hullutuksiasi. Olethan kuin mikäkin härkääpä mustine silminesi.

(Eero säpsähtää harmista. Hillitsee tunteitaan ja menee pois.) (Luotsikapteeni, Viklund ja Kanervo tulevat tuvasta.)

LUOTSIKAPTEENI. Nyt olen minä teille hankkinut kesäasunnon ja jätän teidät rauhaan. Jos kansa ei ole kylliksi kohteliasta, niin älkää olko millännekään. Sen kanssa ei helposti tule ystäväksi. En tahdo sentään väittää, ettei olisi poikkeuksia, mutta ne ovat harvassa. Luotsivanhin on hyvin ystävällinen mies, sillä hän on matkustanut paljon. Onhan hän sitäpaitsi merikapteeni ja osaa käyttäytyä ihmisten parissa. Hänen kanssaan voit lyöttäytyä ystäväksi, mutta koeta välttää muita. Heistä sinä et kuitenkaan pääse selville.

VIKLUND. Ole huoletta, setä. Minä kyllä osaan tulla toimeen ihmisten kanssa. Ja mitäpä minä heistä. Eihän minulla ole täällä aikaa muuhun kuin maalaamiseen. Minun täytyy nyt hiukan korjata vanhoja syntejä. Pariisin matkani meni melkein hukkaan. En ole sitä ennen tunnustanut kenellekään, mutta nyt tunnen mieleni niin keveäksi ja sellaisen työnnon suonissani, että rohkenen sen suoraan tunnustaa. Tulenhan täälläolollani korvaamaan kaikki. Minä tahdon kuvata merta niin, ettei sitä kukaan ennen ole samoin ymmärtänyt. Minä tahdon näyttää kaikille, jotka eivät usko minuun, että minulla sittenkin on lahjoja. Älä hymyile, setä, saatpa nähdä syysnäyttelyssä! Saatpa nähdä!

LUOTSIKAPTEENI. Hyvähän se olisi! Voithan koettaa, olethan nuori. En tahdo toiveitasi ryöstää.

VIKLUND. Saatpa nähdä, saatpa nähdä!

LUOTSIKAPTEENI. Mutta mitenkä kävi Pariisissa?

VIKLUND. Pariisissa oli vallan toista. Eihän se ollut oikeaa elämää. Viini ja naiset saivat minut vallan pyörälle päästä ja kahteen vuoteen en tehnyt muuta kuin tuhlasin perintöni. Täällä ei ole viiniä eikä — naisia.

KANERVO. Niinkö luulet? Ehkä täällä on molempiakin.

(Nauravat.)

LUOTSIKAPTEENI. Sitä minäkin luulen. Ja onhan minullakin hiukan kokemusta nuoruudestani. Olen minäkin asunut saaristossa!

VIKLUND. Ja vaikka täällä olisi tuhat imeä, niin ovat ne vaan minun mallejani. Tämä luonto, tämä kansa on kuvattava ja minä tulen sen tekemään. En ole todellakaan koskaan ennen tuntenut sellaista intoa, kuin nyt ja sen vuoksi uskallan toivoa, että minä tällä kertaa saan suuria aikaan.

LUOTSIKAPTEENI. Minun alkaa jo olla kiire. Lähdetäänkö katsomaan, joko vene on palannut minua hakemaan?

VIKLUND. Mene vaan setä Kanervon kanssa! Minä alan järjestellä huonettani.

(Luotsikapteeni ja Kanervo menevät. Annikki tulee.)

VIKLUND. Anteeksi, haetteko ketä?

ANNIKKI. En. Poikkessin vaan tänne.

VIKLUND. Oletteko talonväkeä.

ANNIKKI. En, olen naapurista.

VIKLUND. Mikä teidän nimenne on?

ANNIKKI. Annikki.

VIKLUND. Sointuva nimi. Sopii hyvin teille. — Minun nimeni on Viklund. Olen maalari. Olen tullut tänne merensaareen kuvaamaan ihmisiä ja luontoa. En ole ennen nähnyt näin suurenmoista luontoa, vaikka olenkin matkustanut halki Euroopan. Ette voi arvata, kuinka iloinen olen siitä, että olen tullut juuri tänne. Täällä ei minulta tule puuttumaan työtä.

ANNIKKI. Vai niin. Ja mitä varten te sitte maalaatte niitä tauluja?

VIKLUND. Mitäkö varten? Sepä omituinen kysymys. Mitäkö varten? Mitenkä siihen oikeastaan vastaisin.

(Miettii.)

Minä maalaan sitä varten kuin kaikki muutkin maalarit, että jokainen pieninkin piirre tulisi kuvatuksi, että jokainen luonnonilmiö tulisi värien kautta tulkituksi. Sitä varten maalaan. Kuulkaa, ettekö te tahtoisivat minulle malliksi, että heti alusta pääsisin työhön käsiksi. Olisin teille siitä hyvin kiitollinen.

ANNIKKI. Minäkö? Mitä hyötyä teillä olisi minun maalaamisestani. Onhan täällä saarella tärkeämpiäkin henkilöitä kuin minä.

VIKLUND (Nauraa.) Te käsitätte minua väärin. Minä en maala ainoastaan tärkeitä asioita, vaan kaikkia, joissa on jotain muista eroavaa.

ANNIKKI. Mitä minussa sitten olisi muista eroavaa?

VIKLUND. Mitäkö teissä on muista eroavaa. Sanonko sen.

(Lähenee Annikkia.)

Mutta ehkä suututte. Ettekö? No te eroatte tuhansista muista sen vuoksi, että olette kaunis.

ANNIKKI. Nyt puhutte tyhmyyksiä.

VIKLUND. En, en. Se on vakava ajatukseni! Sen vuoksi tahdon teidät maalata. Lupaatteko ruveta mallikseni?

ANNIKKI. Mutta jos siinä on jotain pahaa. Minä en ymmärrä näitä asioita.

VIKLUND. Ei siinä mitään pahaa ole. Sehän on vallan tavallista.

(Lähenee vielä Annikkia.)

Lupaatteko?

ANNIKKI. Jos siinä ei mitään pahaa ole, niin voinhan luvata. Älkää sentään tulko niin lähelle! Te säikäytätte silmillänne minua. Ei, nyt minä menen, hyvästi.

VIKLUND. Älkää nyt niin kiireesti.

ANNIKKI. Kyllä minä nyt menen.

VIKLUND. Muistatteko lupauksenne?

(Eero on tullut ja seisahtunut syrjään.)

ANNIKKI. Muistan.

(Huomaa poistuessaan Eeron ja säpsähtää. Juoksee pois.)

VIKLUND. Oletteko te tämän talon miehiä?

EERO. Olen.

VIKLUND. Oletteko emännän poika?

EERO. Olen.

VIKLUND. Luotsiko?

EERO. Oppilas.

VIKLUND. Varmaankin hauska ammatti?

EERO. En tiedä.

VIKLUND. Olen maalari. Täällä on paljon aiheita maalata.

EERO. Vai niin.

VIKLUND. Annikki on luvannut, että saan maalata hänetkin.

EERO. Hyvä on.

VIKLUND. Ettekö tekin antaisi minun maalata teistä kuvaa, kun istutte veneenne peräsimessä silmä jäykkänä. Siitä tulisi oivallinen taulu, joka herättäisi huomiota näyttelyssä? Suostutteko?

EERO. En.

(Poistuu. Luotsikapteeni ja Kanervo palaavat.)

LUOTSIKAPTEENI. No nyt on vene rannassa ja minun täytyy jatkaa matkaani. Hauskaa kesää vaan teille molemmille! No mutta Armas, miksi olet noin nolon näköinen?

VIKLUND. Sain jo koetella sanojesi totuutta. Tämän kansan kanssa ei helposti tule tuttavaksi. Tuo nuori luotsioppilas on saakelin hävytön mies. Kohteli minua kuin mitäkin poikanulikkaa.

LUOTSIKAPTEENI (Nauraa.) Siinä sen näit! Varo vaan, ettet kovin usein polta kynsiäsi täällä saarella. Merikansa on nyt kerta kaikkiaan sitä maata! Kyllä sinä vielä joskus opit heitäkin ymmärtämään. Mennäänkö rantaan?

(Lähtevät.)

LEENA (Tulee tuvasta.)

EEVASTIINA (Tulee.) Ne suolat jäivät äskeisessä kiireessä saamatta. Jokohan Leenalla olisi aikaa antaa niitä?

LEENA. Tulen kohta. Tiedäppä Eevastiina, että minä luulen, ettei niistä herroista ole meille muuta kuin harmia. Eerokin näkyy heihin suuttuneen, koska kävelee synkkänä tuolla rannalla. Kyllä se niin on, ettei niitä pitäisi päästää koko saareen. Harvoinhan niitä täällä on ollut, mutta aina niistä on ollut harmia.

EEVASTIINA. Sen vuoksihan niitä kaikki täällä koettavat karttaa. Mitenkä kävi Anna-Marin, jonka mies oli rahanansiolla Ameriikassa. Hän otti kolme vuotta sitten herroja luokseen asumaan ansaitakseen rahaa. Siellä niitä sitten oli koko kesän ja lienevät viihtyneet hyvinkin, sillä Anna-Mari on komea ihminen.

LEENA. Ja kun mies keväällä palasi Amerikasta, asuttuakseen kotitaloonsa rahoillaan elämään, niin oli perhe lisääntynyt.

EEVASTIINA. Kertovat hänen illalla tulleen Hangosta Rasinlahteen ja sieltä huonoa keväistä jäätä pitkin henkensä uhalla aamuyöstä saareen. Oli vilkaissut akkunasta sisään, kun siellä oli valoista. Silloin näki hän vaimonsa imettävän lasta. Ei mennyt tupaan lainkaan, vaan palasi samaa tietä huonoa jäätä pitkin Rasinlahteen, meni tuttavansa propsipomon luo ja pyysi viinaa, jota saikin.

LEENA. Oli juonut itsensä vallan siaksi, vaikkei koskaan ennen tietty hänen ryyppäävän. Sitten kun selvisi, kirjoitti kirjeen vaimolleen, ettei tarvitse häntä odottaa kotia. Sen hän jätti ja tuhat markkaa pomolle vaimolleen toimitettavaksi ja läksi menojaan, luultavasti takaisin Amerikkaan.

EEVASTIINA. Kaupungissa kuului taas juoneen itsensä humalaan ja sen jälkeen ei ole hänestä kuulunut mitään.

(Viklund ja Kanervo tulevat.)

Niin ne suolat, mennäänkö aittaan hakemaan niitä.

(Leena ja Eevastiina lähtevät.)

VIKLUND. Minuun teki tuo luotsioppilaan käytös hyvin tympäisevän vaikutuksen. Mikähän tästä tuleekaan? Alku näyttää huonolta. En luullut kansanmiestä niin röyhkeäksi.

KANERVO. Hänellä oli varmaan syynsä. Etkö voi tietää, minkä vuoksi hän sinua noin kohteli?

VIKLUND. En kuolemaksenikaan. Enhän mitenkään vielä ole ennättänyt häntä loukata, kun tuskin olen puhunut puolta sanaa hänen kanssaan.

KANERVO. Kyllähän se tuntuu omituiselta, mutta ehkä se asia vielä selviää. No, alammeko järjestää huonettamme, että pian pääsemme työhön käsiksi. Minä otan esille kuivat kirjani ja sinä maalilaatikkosi.

VIKLUND. Maalaamisesta johtui minulle mieleeni, että jo olen saanut ihanan mallin. Annikki on luvannut istua minulle tuohon tauluun, josta kerroin.

(Oikaisee ruumistaan kuin uusia voimia saadakseen.)

Mitäpä tuosta luotsioppilaasta! Turhaan otin loukkautukseni hänen tylyydestään. Tullaanhan täällä toimeen ilman häntäkin. Missä kapsäkissä ovat maalitarpeeni? Vai tuossa, hyvä! Tuntuu oikein hauskalta ryhtyä työhön, kun on niin hyviä aiheita. Mutta mennäänpä tupaan järjestämään tavaroitamme. Ota sinä tuo laukku, minä pidän näistä muista huolta.

(Menevät taloon.)

ANNIKKI (Tulee juosten.) Nyt on Kautolan jahti mereen menossa. Tule Eero katsomaan! Sille kuuluvat antavan nimeksi "Onni."

EERO. Kiitos vaan kutsusta. En tule!

ANNIKKI (Loukkaantuneena.) Kun et tule, ole tulematta.

(Menee.)

EERO (Aukaisee tuvan oven.) Tuleppa tänne äiti. Minulla on sinulle puhumista.

LEENA (Tulee.)

EERO. Onko totta, että minusta on tehty luotsi?

LEENA. Niinhän se luotsivanhimman vaimo sanoi.

EERO. Vai sanoi niin.

(Synkästi.)

Parempi olisi ollut, jos ei olisi tullutkaan, sillä sitten olisi ollut helpompi olla. Nyt se tuli liian varhain!

LEENA. Mitä? Liian varhain! Eihän hyvä koskaan tule väärään aikaan!

EERO. Niinkö luulet? Mutta siinä erehdyt. Et tiedä äiti, että nyt juuri minä tunnen, että se, jota olen odottanut ja odottanut, sittenkin tuli onnettomaan aikaan.

(Esirippu.)

TOINEN NÄYTÖS.

Ensimmäinen kuvaelma.

Vahtiluoto. Taustalla aava meri. Vasemmalla kalamajoja, oikealla luotsien vahtitupa torneineen. Vainio istuu vahtituvan portailla tupakoiden, Honkala ja Kautola istuvat kivillä, Viklund maalaa kuvaa Vainiosta.

VIKLUND. Ja minä vuonna se sattui se kova elokuun myrsky?

VAINIO. Jos katsotte tuonne akkunan pieleen, näette siellä sen päivämäärän. Se tapahtui elokuussa 1891. Minä kyllä muistan sen päivän, niin kauvan kuin elän, sillä silloin oli minun vahtivuoroni. Jo pari päivää oli tuullut ankarasti ja vaikka se tuuli idästä, nousi vesi nousemistaan. Ajatelkaa, että vesi nousi kovalla itätuulella, vaikka se silloin tavallisesti laskee. Kyllä se tiedettiin, että tuuli kääntyy lounaaseen, mutta sitä ei kukaan arvannut, että siitä nousisi sellainen ryöppy.

VIKLUND. Ja saarella olivat tietysti kaikki levottomat?

VAINIO. Kuinka he eivät olisi olleet levottomat! Miehet ja suuri osa naisista olivat Virosta tulossa, se tiedettiin. Ja vaikka jahtimme ovatkin hyvät ja merikuntoiset, eivät ne sellaisessa tuulessa tahdo voida tulla toimeen. Ne eivät näet tahdo kääntyä kovassa aallokossa. — Ja vähä väliä tuli pikkupoikia kysymään, joko isän jahti on näkyvässä. Ja aina he saivat minulta kieltävän vastauksen.

Ne, jotka silloin olivat Suursaaren kohdalla, kun myrsky alkoi, kertovat, että se tuli kuin salama. Näkivät vaan suuren vaahtoavan vesiseinän lähestyvän. Laineita ei tuuli heti nostanut, sillä se oli niin kova, että katkaisi niiden harjat.

Purjeet, jotka olivat kovasti rievatut, otettiin heti kaikki alas. Ja niin laskivat jahdit ilman purjeita huimaavaa vauhtia Suursaaren Pohjoiskorkean alle ja monet heistä pääsivät Suurkylän lahteen. Mutta toiset ajalehtivät edelleen keskellä vesistä pimeyttä, jossa eivät voineet mitään nähdä, taasen aavalle merelle, kohti kiviä ja kareja. Ja se se on surkeata, ettei niistä monestakaan sen jälkeen kuulunut mitään!

VIKLUND. Ja saarella oli varmaan silloin suuri suru.

VAINIO. Suru, no onhan sekin nimitys, joka sopii, vaikka huonosti. Epätoivo silloin oli. Surtiin kuolleita, surtiin hukkaan menneitä talven ja kesän vaivoja ja surtiin niitäkin, jotka sieltä hengissä pääsivät.

VIKLUND. Mitä niissä sitten oli suremista?

VAINIO. Mitäkö niissä oli suremista? Olisittepa nähneet haaksirikkoiset! Katsokaapa Honkalaa tuolla. Hän on melkein kuuro, ei hän kuule muuta kuin korvaan huutamalla. Hän oli veljensä kanssa pienellä purjeveneellä Virosta tulossa, kun myrsky yllätti. Vene kaatui ja he koettivat pysyä kölin päällä ja saada sitä kääntymään. Veljen voimat loppuivat siinä ponnistuksessa. Lopulta sai Honkala veneen pystyyn ja veljensä, joka oli uppoamisillaan, siihen. Ja niin alkoivat he mennä myötätuulta vene täynnä vettä. Veli jähmettyi ja kuoli vilusta. Honkala sitoi ruumiin nuoralla tuhtoon kiinni ja niin he jatkoivat matkaansa. Seuraavana päivänä he saapuivat kotisatamaan. Ja kun Honkala tuotiin maihin, oli hän kuuro ja mielipuoli. Nyt hän jo on taas melkein terve järjestään, mutta ei naura koskaan.

(Katsoo merelle päin.)

Kas tuolla näkyy savua. Taitaa olla masina.

(Katsoo kiikarilla.)

Niin on. Luotsilippua ei vielä näy.

VIKLUND (On noussut lakattuaan maalaamasta ja pantuaan syrjään maalaustelineensä.) Olitteko koko myrskyn ajan tornissa?

VAINIO. En. Torni horjui niin, että pelättiin sen kaatuvan. Täytyi mennä alas vahtitupaan ja sieltä katselin rajuilmaa.

VIKLUND. Se mahtoi olla suurenmoinen näky. Eikö se ollut ihanata?

VAINIO (Luotsit hymyilevät.) Herra on lapsellinen. Se ei ollut ihanata.

VIKLUND. Anteeksi! Luulin teidän rakastavan merta, sillä onhan meri kaunis ja etenkin rajuilmoilla.

VAINIO (Nousee.) Suokaa anteeksi, nyt puhutte tyhmyyksiä. Jos teidän omaisenne olisivat rajuilmassa merellä, niin ei se taitaisi teistä olla niin ihana.

VIKLUND (Hämillään.) En ole ajatellut asiaa siltä kannalta.

LOKKI (On tullut ulos luotsimajasta ja seisoo portailla.) Ja vaikei siellä juuri olisi omaisiakaan, niin luulisi herran kalpenevan, jos sattuisitte näkemään haaksirikon, vaikka se olisikin ulkomaalainen laiva. Viime syksynä kun olin täällä yhdessä yksin — kaikki muut olivat luotsaamassa — näin yöllä raketteja lounaassa päin. Laiva oli ajautunut Itäkivelle. Tuuli oli rankka ja yö niin pimeä, ettei eteensä nähnyt. Yksinäni en voinut mitään tehdä. Toivoin vaan, että raketit näkyisivät muille merenkulkijoille. Parin tunnin ajan niitä välkkyi yössä ja sitten pimenei kaikki. Koko yön istuin kiikari kädessä tornissa ja tähystin pimeyteen. Kun aamu valkeni, ei Itäkivellä näkynyt laivaa. Raketit oli nähty kylään ja luotsikutteri näkyi luovivan luodon ympärillä. Ketään ei ollut pelastunut.

VIKLUND. Kauheaa.

VAINIO. Meri on kavala.

EERO (Tulee luotsimajasta.) Masina lounaassa liputtaa luotsia.

(Menee.)

VAINIO (Puhuu kovalla äänellä Honkalan korvaan.) Masina tahtoo luotsia.

HONKALA. Käynpä kirjoittamassa päiväkirjaan.

(Käy majassa ja lähtee.)

VAINIO. Lokki, mene vetämään lippu tankoon, niin huomaavat, että luotsi on tulossa.

(Lokki menee.)

KANERVO (Tulee.) Oletko maalannut ahkerasti Armas? Minä olen koonnut paljon harvinaisia kasveja, niitä on runsaasti tällä luodolla.

VIKLUND. Enpä juuri. Olen kuunnellut luotsien juttuja.

KANERVO. Olemme jo olleet kolme viikkoa täällä etkä ole vielä saanut mitään valmiiksi. Eikö meri enään viehätä vai onko sinulla muita ajatuksia?

VIKLUND. Viehättää kyllä ja onhan tässä vielä aikaa. Ja muuten tuntuu minusta siltä, kuin minun pitäisi täällä viipyä vuosia oppiakseni tuntemaan merta. Se ei näy olevan niin helppoa.

KANERVO. Se kyllä näkyy harjoitelmistasi. Ne ovat samanlaiset kuin tuhannet muut. Kuvataan merta ja siitä tuleekin pesuvati.

VIKLUND. Sangen rakastettava arvostelu. Annan sen sinulle anteeksi, sillä saatpa vielä nähdä, että tästä tulee jotakin. Saatpa nähdä, että minä vielä hämmästyttän sinut ja kaikki muut. Enhän vielä ole alkanutkaan parasta tauluani, jota olen niin paljon ajatellut. Huomenaamuna auringon nousussa ryhdyn työhön. Silloin on Annikki lupautunut mallikseni. Tuolla kivellä hän tulee istumaan ja minä tuolla. Siitä tulee jotakin mainiota. Saatpa nähdä!

KANERVO. Luulen kyllä, että siitä tulee jotakin mainiota.

(Naurahtaa.)

VIKLUND. Mitä tarkoitat?

KANERVO (Vakavana.) Sitä mitä sanonkin, että siitä tulee jotakin mainiota. Armas, oletko huvitettu Annikista taiteesi vai itsesi tähden?

VIKLUND. Mikä kysymys! Tietysti taiteeni tähden! Mitä voitkaan muuta luulla? Olenko minä ennen osoittanut olevani sellainen että...

KANERVO. Olet.

VIKLUND. Oikeastaan sinä olet niin hävytön, että pitäisi suuttua sinuun, mutta kun se pilaisi koko kesäiloni enkä muutenkaan tänään ole sillä tuulella, annan sinulle anteeksi.

KANEEVO. Kiitos jalomielisyydestäsi.

(Alkaa järjestellä ja tutkia kasvejaan.)

VAINIO. Kalamiehet taitavat jo nousta levoltaan.

VIKLUND. Niinpä näkyy. Tuollahan on minun mallinikin.

(Rientää pois.)

VAINIO. Kuulkaahan herra Kanervo. Tuo maalari näkyy katselevan Annikkia. Teidän tulisi varottaa häntä. Me emme suvaitse semmoista. Muutenkin on tuo maalari sellainen löperö. Eihän se ole mies eikä mikään. Hyppii edes takaisin eikä tee mitään muuta kuin laiskottelee.

KANEEVO. Olen hänelle siitä jo monta kertaa sanonut, mutta hän vaan nauraa, lienee oppinut tapansa Pariisissa ja Itaaliassa.

VAINIO. Puhukaapa siitä vielä vakavasti hänelle! Asia ei minua liikuta, mutta minulla on elämäkokemusta ja tiedän, mitä siitä seuraa.

KANERVO. Sopivassa tilaisuudessa varoitan häntä.

(Annikki ja kalastajia, naisia ja miehiä.)

ANNIKKI. Kas vaan kuinka herrat luotsit ovat vakavia. Näyttääpä melkein siltä, kuin täällä ei tänä iltana saisikaan tanssia. — Vai niin! Ei vastausta. Kuulkaa te muut, kapteenilla on tänään kihti ja sama tauti taitaa olla muissakin. Niin, niin, kun on jäykät jalat, ei tee mieli hyppimään.

LOKKI. Annikki tuntuu olevan hyvällä tuulella. Saiko äitisi kaloja?

ANNIKKI. Ei saanut muuta kuin lokin verkosta.

VAINIO. Annikilla näkyy todellakin olevan hauska. Mistä se ilo nyt niin yhtäkkiä?

ANNIKKI. Mistäkö nuoren ilo? Arvaapa ukko Vainio, saammeko tanssia tänä iltana vai emme?

VAINIO. Mitäpä minulla siihen on sanottavaa. Olettehan saanut tehdä sitä ennenkin. Tanssikkaa vaan, kunhan ette tanssi itseänne piloille.

ANNIKKI. Minkä verran sinä tanssit nuorena, sen verran mekin.

(Annikki ja kalastajat menevät, Vainio pysäyttää Annikin.)

ANNIKKI. No mitä nyt.

VAINIO. Tahdon puhua kanssasi.

ANNIKKI. Mistä?

VAINIO. Tärkeästä asiasta.

(Vie Annikin syrjään.)

Kuule Annikki, ole varoillasi. On asioita, joilla ei leikitä. Oletko nähnyt, kuinka Eero on tullut synkäksi. Hän on mies eikä mikään tyhjäntoimittaja ja hänellä on vakavat aikomukset. Muista se!

ANNIKKI. Vai on Vainio ruvennut papiksi. Se toimi ei ole tuottavaa näin saarella.

VAINIO. Älä laske leikkiä. Asia on vakavampi kuin luuletkaan. Tiedäthän, että Eerosta nyt kohta tulee vakainen luotsi, ja hän on kauan odottanut sitä voidakseen naida sinut. Sinä olet ollut hänen valittunsa ja tiedät, että niin tulee käymään. Muista, että herra ei sinua ota vaimokseen. Sen tekee vaan vertaisesi. Ja kun hän on kunnan mies, et saa hänen kanssaan leikkiä.

ANNIKKI. Kuulkaa Vainio. Miksi te puhutte minulle tuosta herrasta. Hän on vaan tahtonut maalata minun kuvani eikä muuta. Enkö saa antaa hänen sitä tehdä? Vai mitä? Eikö se ole minun asiani, joka ei liikuta teitä eikä Eeroa? Eero on kunnan mies, sen tiedän, ja minä kunnan tyttö, sen tiedän myös.

VAINIO. No hyvä, kun sen tiedät, niin tee, mitä tahdot. Mutta muista, ole varoillasi.

(Annikki menee.)

RASI (Tulee unisena ja silmiään hieroen luotsimajasta.) Päätäni kolottaa.

VAINIO. Tietänet itse syyn. Pitäisihän sinun vanhan miehen osata olla siivompi. Aina vaan kallistat lasin, jos kuka tarjoo.

RASI. Eipä siitä kellekään vahinkoa ole.

VAINIO. Ei ole muille, ellei itsellesi. Jos luotsikapteeni saa kuulla tavoistasi, niin kyllä hän siitä pitää huolen, ettet kauvan saa laivoja luotsailla. — Arvasin kyllä eilen, kun menit sitä ruununmasiinaa viemään, että venäläiset matruusit taaskin juottavat sinut humalaan. Olit pari viikkoa ollut ilman viinaa ja silloin et tiedä, paljonko juot, kun pääset siihen käsiksi. — Eilen oli sinun muuten käydä huonosti, olit nukkunut veneesi peräsimeen kotimatalla. Ellei Honkala olisi sattunut sitä tornista näkemään, olisit nyt joko Viron rannalla tai meren pohjassa.

RASI. Eipä tuosta niin väliä olisi ollut!

VAINIO. Honkala on mennyt luotsaamaan. Nyt tulee Eeron vuoro. Mene torniin, että hän pääsee vahdistaan.

RASI. Onpa tänään kirkas ilma. Oikein tekee silmiin kipeää.

(Vainiolle hiljaa.)

Onko vaimoni tullut tänne kalaan?

VAINIO. Ei. En ole häntä nähnyt?

RASI. Entä Hautala?

VAINIO. Ei hänkään.

RASI. Siis molemmat ystävät taas mantereella. Ja minun täytyy olla täällä luodolla. Saatana soikoon! — Onko sinulla antaa minulle ryyppyä. Pääni on niin kipeä.

VAINIO. Ei ole. Mene nyt vaan torniin.

RASI (Huokaa syvään ja lähtee.)

KAUTOLA (Katselee kalamajoihin päin nauraen.) Aika lysti herra!

VAINIO. Se maalariko?

KAUTOLA. Niin juuri, se sama. Katsokaapa, kuinka se loikkailee tuolla kalliolla ja ajaa takaa Annikkia.

VAINIO. Kas vaan sitä mestaria!

KAUTOLA. Niinhän mekin nuorena juostiin, ennenkuin kihti kävi sääriin. Nyt se on myöhäistä!

VAINIO. Oli siinä sentään ero, että hypittiin vertaisten kanssa. Jos me sen teimme, oli se toista, mutta tuo herra...

KAUTOLA. Mitäpä siitä. Antaa herrojen huvitella, kun ovat kesälaitumella.

VAINIO. Vai niin, vai on se sinusta yhtäkaikki?

EERO (Tulee tornista ja katsoo Annikin ja maalarin juoksentelemista.) Voi sitä Annikkia!

KAUTOLA. Kas Eero! Älä ole milläsikään, kyllä sinä sen tytön saat, kun herra on mennyt saaresta. Pian ne naisihmiset unhoittavat. Ei sellaisia asioita pidä ottaa niin tunnolleen!

EERO. Kuka niitä sitten ottaa tunnolleen ja kuka täällä on puhunut, että minä siitä työstä huolin, vaikka saisinkin. Antaa hänen vaan huvitella ja tehdä, mitä tahtoo!

VAINIO. Puhutko totta vai leikkiä?

EERO. Sen vaan sanon, etten puhu leikkiä!

ANNIKKI (Tulee juosten. Viklund seuraa häntä, mutta nähtyään Eeron palaa takaisin.) Oikein hengästyin. Tuo maalari juoksutti minua kolme kertaa luodon ympäri. Hyvä oli, että pääsin pakoon.

(Nauraa.)

Kas vaan, kuinka Eero on totisen ja happaman näköinen kuin paistettu nauris. Saako kysyä, mikä herra luotsioppilasta vaivaa? — Vai ei minulle vastata. No enpä tuota sure! Kylläpä taas toisen kerran sanoja riittää.

VAINIO (Katselee ulos merelle päin.) Onpa tänään laivoja liikkeessä. Tuolla on taaskin kolmimastoinen kuunari. Näyttää siltä kuin olisi raudasta, koska se on harmaaksi maalattu. Menenpä torniin katsomaan, pyytääkö se luotsia.

(Menee.)

KAUTOLA. Ovatko purjeesi veneessä. Nyt tulee sinun vuorosi.

EERO. Eivät ole. Otin ne maihin kuivamaan.

KAUTOLA. Voinhan minä ne panna veneeseesi.

(Menee.)

EEEE. Annikki. Oletko unohtanut, mitä sinulle olen niin monta kertaa puhunut? Etkö enää tahdo tulla vaimokseni, koska olet ruvennut liehakoimaan ketä vaan?

ANNIKKI. Ja kuka se on se "ketä vaan"?

EERO. Tiedät kyllä, mitä tarkoitan. Siitä päivästä, jolloin tuo maalari tuli saareen, et ole enään ollut sama Annikki, jonka kanssa olen lapsesta ollut toveri ja ystävä. Sinä olet joku muu, sillä se Annikki ei koskaan nauranut minulle, vaan katsoi minua suurilla sinisillä silmillään niin uskollisesti ja vakavasti, että teki oikein hyvää sydämelle. Nyt en enään tiedä, ovatko silmäsi siniset vai ruskeat, sillä en ole niitä nähnyt pitkään aikaan.

ANNIKKI. Onpa sinulla sitten huono muisti!

EERO. Kunpa minulla olisi huono muisti ja voisin unohtaa, silloin en enään sinua tuntisikaan, vaan kulkisin ohitsesi kuin vieras ja hakisin toisia tyttöjä.

ANNIKKI. Voithan sen tehdä.

EERO. Miten minä voisin sen tehdä, kun en saa hetkeäkään rauhaa ajatuksiltani. Maalla ja merellä, öin ja päivin olet sinä mielessäni ja päivä päivältä alkaa tuntua yhä tuskallisemmalta. Tuntuu kuin kaikki liukuisi käsistäni, mitä olen toivonut ja ajatellut. — Ja nyt juuri, kun minusta näinä päivinä tehdään vakinainen luotsi ja tahtoisin saada sinut vaimokseni, olet minulle niin vieras ja kylmä, kuin en olisi koskaan sinua tuntenut ja koskaan sinua ajatellut. — Annikki, lupaa minulle, ettet liehako tuon maalarin kanssa, sillä hän ei sinulle tahdo mitään hyvää. Lupaa heti hylätä tuo mies ja huomenna jo lähemme pappilaan. Lupaatko?

KAUTOLA (Tulee.) Purjeet ovat veneessä. Ovatko jo nähneet luotsilipun?

EEEE. Eivät vielä.

(Hiljaa Annikille.)

Lupaatko?

ANNIKKI. Miksi vaadit minulta tätä lupausta?

EERO. Etkö siis tahdo luvata? Ajattele Annikki tarkoin asiaa. Älä nyt hylkää minua, sillä siitä ei hyvä seuraa.

(Kalastajia, miehiä ja naisia alkaa liikkua luodolla.)

ERÄS TYTÖISTÄ. Missä Vainio on? Joko tanssi saa alkaa?

KAUTOLA. Vainio on tornissa. Kyllä hän tulee kohta.

EERO. Vastaa pian Annikki. Kohta se on myöhäistä.

VIKLUND (Tulee.) Joko tanssi alkaa? Sitä olisi hauska katsoa!

VAINIO (Tulee.) Laivalla on luotsilippu. Eeron on lähdeävä.

EERO. Siis et vastannut, Annikki. Voi sinua! Nyi minun on lähdeävä. Jos tietäisit, millä mielellä sinut tänne jätän, niin olisit sanonut edes yhden sanan!

ANNIKKI (Nauraa.) Voi sinua Eero parka kuinka mustasukkainen oletkaan.

(Eero menee luotsimajaan.)

VIKLUND. Annikki, saanko tanssia koko illan kanssanne?

ANNIKKI. Koko illanko? Jos ei juuri koko iltaa, niin ehkä vähempikin riittää!

(Nuoriso alkaa tanssia piiritanssia "Väki tuli saareen". Eero tulee luotsimajasta ja menee, katseltuaan raskain mielin toisten tanssia.)

Toinen kuvaelma.

Sama näyttämö kuin edellisessä. Auringon nousu.

VIKLUND. Annikki, te ette arvaa, kuinka minä nautin tästä luonnon raikkaasta elämästä! Meri on kuin suuri arvoitus. Sitä katsellessa muistuu mieleen niin paljon menneiltä ajoilta. Tuo kaukana hämmöittävä maa pienine suruineen ja iloineen säälittää minua. Sen ihmisraukat kiusautuvat toistensa läheisyydestä ja pakkautuvat kuitenkin yhä lähemmäksi toisiaan. Toista on elämä täällä! Tämä tunne on niin omituinen ja valtaava, että se tempaa ihmisen arkipäiväisyyttä ylemmäksi ja kuitenkin se täyttää rinnan niin omituisella kaiholla.

(Alkaa hiljalleen laulella "Viel Vogel sind geflogen".)

ANNIKKI. Tuota laulua en ole kuullut. Se on hyvin omituinen. Mitä se tarkoittaa?

VIKLUND. Vallan yksinkertainen laulu, jossa lauletaan kaikista turhaan valuneista kyynelistä ja kaikista kuihtuneista ruusuista. — Niin, kuihtuneista ruusuista. Kaikki ruusut kuihtuvat. Kun minä joskus vuosien päästä palaan tänne saareen, olette tekin kuihtunut ruusu. Annikki, suokaa anteeksi, minä tahdon kutsua teitä sinuksi. Vuosien päästä olet sinäkin kuihtunut ruusu. Ja mitenkä ruusu voisikaan kauvan kukkia merituulissa.

Ajattelen monasti erästä asiaa.

(Nousee ja lähenee Annikkia.)

Ajattelen sitä, kukahan tämänkin ruusun taittaa. Älä säikähdä! Se on maailman meno. Onko sinulla jo sulhasta?

ANNIKKI. Mitä sillä tarkoitatte? Rakastettuako?

VIKLUND. Niin.

ANNIKKI. Kelläpä ei olisi rakastettua. Onhan se minullakin, vaikken oikein osaa tietää sitä rakkaudeksi. Olemme lapsuudesta saakka leikkineet yhdessä ja olemme hyviä ystäviä ja aijomme kai piakkoin mennä naimisiin. Hän on kelpo mies, mutta...

VIKLUND. Miksi sanoit "mutta".

ANNIKKI. En tiedä.

VIKLUND (On lähestynyt Annikkia ja kietoo kätensä hänen ympärilleen. Annikki vastustaa hiukan, mutta antaa sen kuitenkin tapahtua.) Annikki. Oletko koskaan tuntenut oikein voimakkaasti, kuinka sydän sykkii ja veri kiehuu ja elämä on korkeimmillaan? Ne ovat niitä hetkiä, joita varten koko elämä on olemassa ja niitä on harvoja. Elämän tyhjä raataminen tuntuu silloin niin kurjalta ja vähäpätöiseltä ja ajatukset sekaantuvat, kaikki on oikein ja kaikki väärin.

ANNIKKI. Minä en ymmärrä puhettanne. Noin ei minulle vielä ole kukaan puhunut.

VIKLUND. Etkö ymmärrä? Etkö tunne, kuinka tämä kaikki on hurmaavan kaunista ja kaihomielistä. Katso, tuolla ruskottaa aamun nousu. Meri on kuin punaista verta ja luodot kaukana hohtavat kuparilta. Eikö tämä saa sydäntä sykkimään kovemmin ja lämpimämmin kuin mantereen kurjat maisemat ahtaine metsäseinineen, jotka painavat mieltä kuin raskas painajainen? Minusta tämä kaikki on täynnä suurta rakkautta, suurta hillitsemätöntä intohimoa. Annikki, Annikki...

(Annikki koettaa irtautua hänestä.)

Annikki et saa mennä käsistäni. Minä tahdon olla sinua aivan lähellä, pitää kättäni sinun ympärilläsi ja katsoa kauvas merelle ja ajatella ja tuntea...

ANNIKKI. Minua alkaa niin pelottaa. Päästäkää minut!

VIKLUND. En, tuhat kertaa en. Kun olen sinut tähän saanut, taistelen sinusta vaikka koko maailman kanssa, sinä luonnon raikas lapsi. Olet kuin Aino kivellä, vaikka minä en olekkaan mikään vanha Väinämöinen.

(Kuiskaa.)

Annikki, minä rakastan sinua enemmän, kuin koskaan ennen olen ketään rakastanut. Kaikki entisyys on kalpea ja kylmä tämän rinnalla. Tämä on minun kesäinen satuni, minun kesäyönunelmani...

ANNIKKI. Puhutteko totta?

VIKLUND. Miten voit sitä epäillä. Totta, totta, niin totta kuin sydämeni nyt sykkii kovemmin kuin koskaan ennen.

(Suutelee Annikkia.)

Älä pakene käsistäni. Se ei sinulle onnistuisi. Nyt sinä olet minun ja minä en anna sinua kellekään. Sinä olet minun ruusuni.

(Mereltä kuuluu kaihoavaa laulua.)

Tule, tule mun ystäväni rantahan!
Siellä saat sinä nähdä mun.
Sua lemmin mä ain,
Sua kaihoan vain,
Tule, tule minun armahain!

Minun purteni merellä seilailee
Kotorannalta kauvas pois.
Myrsky laineilla käy,
Vielä maata ei näy,
Mua muistele armahain!

Mua muistatko ystäväni rannalla,
Konsa merellä laineet käy?
Sua lemmin mä vain,
Sua kaihoan ain,
Mua lemmitkö armahain?

ANNIKKI. Se on Eero, hyvä Jumala, mitä olen tehnyt? Miten voin häntä katsoa silmiin, kun hän kohta on täällä?

VIKLUND. Älä pelkää Annikki. Eihän se mitään pahaa ollut. Eihän suutelo ole syntiä.

ANNIKKI. Minusta tuntuu kuin olisin tehnyt itseni onnettomaksi. En voinut arvata tästä semmoista tulevan.

VIKLUND. Hullutuksia! Nuorena tulee suudella ja rakastaa. Vanhana on kyllä aikaa tehdä parannusta!

ANNIKKI. Kunhan kukaan vaan ei olisi nähnyt. Minua peloittaa. Päästäkää minut! Miksi lakkasitte maalaamasta?

VIKLUND. Siksi, etten voinut maalata, sillä sydämeni oli liian täynnä ... rakkautta.

(Suutelee.)

Tämä meriluoto ja kesäaamu, se oli liian voimakasta. Oi Annikki, Annikki... Joku tulee.

(Rientää maalausvehkeidensä luo. Kalastajat alkavat tulla majoistaan.)

Hyvästi sinä öinen yksinäisyys. Kauvan ei sinua kestänyt, mutta kylliksi, että sain esimaun tenhovoimastasi. — Ei, tämä on väärä väri. Ei tämä maalaus nyt tahdo sujua. Koetanpa vähän punaisempaa. Se tekee kirjavan vaikutuksen. Äsh, sama juttu, kuin ennenkin! Värit eivät sulaudu. Piirustus olisi kutakuinkin oikea, mutta värit! Ei tästä tule mitään!

(Vetää pensselillä pari kertaa yli koko taulun.)

Tällä kertaa ei siitä tullut mitään, minun täytyy alkaa vallan alusta vielä kerta.

(Nousee.)

ANNIKKI. Eikö taulusta tullutkaan mitään?

VIKLUND. Ei tällä kertaa, mutta kai sinä vielä toisenkin kerran istut minun mallinani. Silloin meidän täytyy saada olla vallan kahden kesken. En voi tehdä työtä, kun ihmisiä on ympärilläni kuin kirjavia kissoja. Hyvin pian lähdemme yhdessä johonkin yksinäiseen saareen niin, ettei kukaan siitä tiedä mitään. Siellä minä en muuta tee kuin maalaan ja siitä tulee taulu, jota vielä kaikki kehuvat. Sen saat nähdä. Tiedätkö, mitä opettajani Pariisissa sanoi minusta. Hän sanoi, että minä olen erittäin lahjakas. Ja sitä ei sanota siellä monelle. Kyllä hän kerran myöskin sanoi, että minä olen laiska ja ettei minusta tule mitään, mutta siinä hän erehtyi. Kun saan tämän taulun valmiiksi, lähetän sen hänelle. Siitä se vanhus saa nähdä, olenko ollut laiska. Se oli hyvä ajatus. Minä lähetän hänelle tämän taulun, kun saan sen valmiiksi.

(Kalastajat tulevat.)

PERTTULA. No, onko taulu valmis? Miksi panette sen piiloon? Olisi meikäläisenkin kerran pitänyt saada nähdä, miten sitä maalataan.

VIKLUND. Toinen kerta. Tämä ei ole vielä valmis. Käyttökö nuottaa vetämään?

PERTTULA. Jo on aika. Näin auringon nousussa se on tehtävä, muuten ei tule pyrstöäkään. Tytöt hoi nuotta mereen. Mitä vitkastelette? Käykää vaan veneeseen ja alkakaa potkea. Ei ne hailit laiskan nuottaan tule. — Kuka se siellä merellä laulelee. Kaunis ääni, taitaa olla Eero. Sillä on aina ne laulunsa, vaikka ne enimmäkseen ovatkin niin akkamaisen surunsekaisia.

MUUAN TYTÖISTÄ. Eeroko akkamainen?

KALASTAJA. Eipä mies, mutta laulut. Antaa naisten veisata Siionin kannelta ja muita ruikutuksia, mutta miesten tulee laulaa merestä ja sodasta. Niin juuri, saakeli, merestä ja sodasta. Soutakaa ulommaksi nuotta, ei ne hailit ole näin kallion kupeessa. Vielä vaan, vielä vaan! Nyt on hyvä. —

VIKLUND (On sulkenut maalilaatikkonsa ja korjannut syrjään muut työkalunsa.) Te olette sentään onnellisia ihmisiä täällä meren karilla!

PERTTULA. Vai niin.

VIKLUND. Mikä on tämän ihanampaa? Tyyni meri, kirkas yö ja aamulla varhain suuri punertava aurinko suoraan merestä.

PERTTULA. Kai, kai.

VIKLUND. Ette näy ymmärtävän, mitä tarkoitan. Olen suuri luonnon ihailija.

PERTTULA. Kai, kai. Kyllähän meilläkin on silmät ja kyllähän meistäkin tämä on kaunista. Onpa niinkin kaunista, että me täällä viihdyttäisi ilman naisseuraakin. — No joko on nuotta meressä? Tuokaa köydet rannalle. Kas noin. Alkakaava vetää, mutta varovasti. Yhäkö se Eero siellä merellä laulelee? Onko se mies ihan päästään vialla.

(Kalastajat vetävät nuotta maihin ja mereltä kuuluu Eeron laulu.)

Merelle, merelle laulelen,
Merelle mieleni halaa,
Koska mun ainut armaani
Toista lempivi salaa.

Merelle, merelle lähden pois,
Merelle ainiaksi,
Että mun armaani luulisi
Minua vainajaksi.

Merellä oli minun kehtoni,
Merellä, merellä tuolla,
Merellä olen minä syntynyt
Ja merellä tahdon minä kuolla.

ANNIKKI (On laulua kuunnellessa alkanut nyhkyttää ja eronnut nuotanvetäjästä.)

PERTTULA. Vai koski se laulu Annikkiin? Katsokaapa hyvä väki, kuinka tyttöriepu alkoi itkeä.

ANNIKKI. Antakaa minun olla rauhassa! Vetäkää te vain nuottanne maihin.

PERTTULA. Kyllä se meillä on kohta kalliolla. Elä sinäkään jätä nuottaasi mereen. — Mitä kummaa? Mitä ne miehet siellä veneessä tekevät! No onko se Rasi taaskin tuonut viinaa mukanaan? Eivät ne selvät miehet noin veneessä mellastele. Ja Eerokin. No kaikkea sitä saakin nähdä!

EEVASTIINA (Tulee kalamajasta ja puhuu ovelta majaan.) Nouse jo, Matti! Koko kylän väki on jo kalalla ja sinä vaan venyt ja laiskottelet. Eihän meille näin ollen tule mitään Viroon vietävää tänä vuonna. Kuuletko!

MATTI (Tulee unisena.) Hoh, hoi, olisipa se uni vielä maittanut! Mutta täytynee kai ne meidänkin verkot saada vedestä pois, vaikka ei niissä juuri kaloja liene.

EEVASTIINA. Eipä juuri, kun koko talven olet makailut etkä verkkoja parsinut. Enkä minäkään jouda kaikkea tekemään.

MATTI. Maannutko? Minä? Koko talven? Kudoinhan kokonaisen verkon ja pyydystelin hylkeitä.

EEVASTIINA. Yksi verkko talvessa, se ei ole paljon. Ja hylkeitä et saanut yhtään. Käväsithän vähän jäillä jaloittelemassa, siinä kaikki. Pane aivot veneeseen, niin lähdemme. Kas Annikki istuu tuolla ja itkee. Mikä sinun on?

ANNIKKI. Ei mikään, mitä sitä kysytte?

EEVASTIINA. Itkithän.

ANNIKKI. En itkenyt. Väsytti vaan.

EEVASTIINA. Mikset nukkunut yöllä? Kuka käskee valvomaan? Tule sinäkin avuksi verkkoja kokemaan.

ANNIKKI. Kokekaa vaan verkot ilman minua. Ei minusta nyt ole siihen.

EEVASTIINA. Kun et tule, ole tulematta. Matista tosin ei ole suurta apua, mutta kai minä jaksan tämän taakkani yksinkin kantaa loppuun saakka. Ovatko aivot veneessä? Mennään sitten.

(Matti ja Eevastiina menevät.)

PERTTULA. Vetäkää pauloja tasaisesti. Noin. Perä alkaa näkyä. Vetäkää nopeammin. Noin vaan. Pekka hoi, tarvo kovasti, etteivät pääse ulos perästä. Hyvä on, pian perä maihin. Kas vaan, melkein puolillaan hailia!

VIKLUND. Kas vaan. Ja aivan kuin kirkkainta hopeaa!

PERTTULA. Onhan se joskus onni saarelaisellakin.

VIKLUND (Lähenee toisten hommatessa kalojen kanssa Annikkia.) Mitä sinä itket? Eihän sinulla ole mitään itkun syytä.

ANNIKKI. Eipä ei, mitenkö voin minä katsoa Eeroa?

VIKLUND. Tuota humaltunutta luotsiako. Säästä surusi siksi kuin hän selviää.

ANNIKKI. Ei hän ole humalassa, hän vaan tekeytyy. Kyllä minä hänet tunnen. Ei ole koskaan ennen juonut. Ja jos hän nyt on humalassa, on se minun syyntä. Hyvä Jumala, tuolla hän jo tulee veneestään maihin. Katsokaa häntä! Menkää etemmäksi minusta!

VIKLUND (Menee syrjään.) Tämä kohta ei näytä hauskalta. Luotsi näkyy ottavan asiat liian vakavalta kannalta.

PERTTULA. Katsokaapa Eeroa! Oletteko miestä ennen nähnyt noin valjuna. Nyt hän tulee tännepäin. — Eero hoi, tuleppa katsomaan Pietarin kalansaalista! Vai onko sinulla muita saaliita kaupungista. Korjatkaa kalat koreihin ja viekää varjoon!

EERO (Tulee humalassa.) Korjatkaa kalat koreihin ja tehkää työtä. Vetäkää nuottaa tyynessä ja myrskyssä, kesällä ja talvella, kunnes joudutte kalojen omaan nuottaan ja saatte suunne täyteen suolavettä. Hikoilkaa kesät, palelkaa talvet ja nähkää nälkää vuosi umpeensa. Sitten on kaikki hyvä! Sitten on kaikki, niinkuin Jumala tahtoo!

ERÄS TYTÖISTÄ. No, no Eero! Hillitse kieltäsi. Ole pilkkaamatta. Ei tässä ole leikille sijaa.

EERO. Vai ei ole leikille sijaa. Luuletteko, että minä leikin. Kyllä vaan! Kun minä teille annan hyviä neuvoja, niin pitääkää hyvänänne. Vetäkää hailija ja syökää luita koko talvi. Kitukaa kesä, että sitä saatte tehdä talvellakin. Jospa tulisi taaskin se suuri myrsky ja pyyhkäisisi yhdellä vedolla kaikki veneet haileineen, ihmisineen meren pohjaan! Sitten ei olisi huolta talvesta, ei kesästä!

ERÄS KALASTAJA. No Eero, oletko sinä vallan vimattu? Mikä sinua vaivaa?

EERO. Mikäkö minua vaivaa? Ei mikään! Ei Herra paratkoon mikään! Sanon vaan, mitä ajattelen. Kas Annikkikin on täällä? Päivää, päivää neitiseni. Eikö hienot sormet pilaannu nuotan köysistä? Suolavesi on hyvin kovaa. Vai ei vastata. Kysyn, kelpaavatko ne sormet herrojen kosketeltaviksi, jotka nuotan köysistä kovettuvat? Mitä? Vai itketään. Se on turhaa! Onhan sinulla niin suuria tuttavuuksia, että pitäisi iloita.

ANNIKKI (On noussut kivetä seisomaan.) Oletko sinä Eero? En tunne sinua, sillä se Eero, jonka tunsin, oli vallan toinen mies.

EERO. En tunne minäkään sinua. Se Annikki, jonka minä tunsin, oli vallan toinen tyttö. Vai ehkä tunsinkin väärin!

ANNIKKI. Jos vielä pilkkaat on kaikki loppu. Minä en sääli, jos minua ei säälitä.

EERO. En minäkään. Pilkkaan minkä jaksan, sillä muuta en voi. Juokse vaan muiden perässä ja juokse niille teille ainaseksi, niin pääset pilkkaa kuulemasta!

ANNIKKI. Hyvä on. Minä tottelen. Kun tahdot, niin teen sen. Minä menen menojaani, ja tee sinä samoin. Hyvästi!

(Menee.)

EERO. Annikki, älähän vielä! Tai mene vaan, minä en surusta kuole! En kuolekaan, vaikka ehkä luulet. — Vai oli teillä Pietarin kalansaalis, kolme korillista!

(On tätä lausueksaan lähestynyt Viklundin maalaustelinettä. Katselee hetken Annikin kuvaa ja paiskaa sen telineineen maahan.) Olipa se koko rymäys!

PERTTULA. Eero, miten uskallat? Sen saat maksaa.

EERO. Periköön maksunsa, mistä haluaa. Minusta ei enään ole maksajaksi. Minun rahani menee parempaan.

PERTTULA (Ottaa Eeroa käsivarresta.) Eero, nyt sinä et ole mies etkä mikään, tule pois majaan. Ajattelehan toki, miten huudat ja pauhaat kuin hullu.

EERO. Anna minun olla!

PERTTULA. Annikkiako sinä suret, kun olet noin mieliltäsi? Sano se suoraan! Olenhan vanha ystäväsi.

EERO. Ei minulla ole ystävää.

PERTTULA. Sano vaan, mikä sinua vaivaa, niin ehkä voin sinua auttaa.

EERO. Minuako auttaa? Et voi.

PERTTULA. Sanoinkinhan, että voin, kun vaan virkat, että Annikkiko sinua surettaa.

EERO. Jos sanoisin, niin mitä sitten?

PERTTULA. Niin kertoisin sinulle, mitä olen nähnyt.

EERO. Oletko jo nähnyt jotain?

PERTTULA. Olen. Heitä se hiiden tyttö menemään menojaan! Hän ei kelpaa sinulle. Näin, kuinka maalari suuteli häntä.

EERO. Vai näit ... että ... maalari... Minä ... arvasin... Päätäni hiukan huimaa... Minä ... annan ... sen ... tytön ... mennä ... menojaan... Minä menen omia teitäni. Minä en sure ... en ... valita...

(Menee hoippuen pois.)

PERTTULA. Nyt se Eero asettui, alkakaa potkea uudestaan apajaa! Muuten menee aika hukkaan. Joko nuotta on veneessä?

MUUAN JOUKOSTA. Jo.

PERTTULA. Hyvä on. Alkakaa soutaa. Ehkä hailit vielä kulkevat tässä maiden alla. Soutakaa enemmän oikealle, ettei nuotta tartu kiveen. Hyvä on.

(Eeron laulu kuuluu näyttämön takaa.)

Joko se taas alkoi laulaa. Ja taas surullista.

EERO (Laulaa.)

Kenkään ei purjeitta seilaile,
Kenkään ei airoitta souda,
Keltään ei ilman itkua
Lemmitty toiselle jouda.

Minä voin purjeitta seilailla,
Minä voin airoitta soutaa,
Minulta ilman itkua
Lemmitty toiselle joutaa.

(Esirippu.)

KOLMAS NÄYTÖS.

Mäntysaaren vahtimajakan tupa. Pienenpuoleinen huone, valkeat seinät. Vasemmalla lattian alta ensi kerroksesta tulevat portaat, oikealla torniin vievät kiertoportaat. Pöytä, penkki ja pari tuolia. Vainio kulkee edestakaisin ja katselee toisinaan ulos. Lokki makailee penkillä. Ulkona sadetta ja tuulta.

VAINIO. Kova ilma, kova ilma!

LOKKI. Onpa niinkin. Ei ole tänä kesänä vielä niin kovasti tuullut. Kun se asettuu pohjoiseen näin kesäaikaan ja taivas pysyy näin pilvisenä, niin kyllä sitä riittää useamman päivän.

VAINIO. Eipä siitä tuulesta nyt ole ollut puutetta. Kunpa vaan kylänmiehet pääsisivät kunnolla Virosta kotia! Kai ne jo ovat matkalla, koska on kaksi viikkoa siitä, kun läksivät.

(Katselee kiikarilla ulos.)

Tuolla näkyy virolaisen mallinen kuunari pyrkivän tänne päin. Kai se Eero kohta näkee, onko sillä luotsilippua.

LOKKI. Niin Eero, yhäkö se vaan uhkaa olla vahdissa?

VAINIO. Ei sitä sieltä alas saa, ennenkuin se maalari Annikin kanssa palaa Kaijaluodolta. Kaikkea sitä sattuukin, vaikka tiesinhän minä, että se niin kävisi. Varoitinhan minä Annikkia, mutta ei siitä ollut apua. Sen teki vaan mieli liehakoida maalarin kanssa, ja kun se toissapäivänä sai Annikin kanssaan tuonne luodolle — piti muka siellä maalata taulu Annikista — ja nousi tämä kova ilma, niin sinnepä jäivät pakostakin. Ei ne heidänlaisensa purjehtijat tässä ilmassa sieltä pois pääse.

LOKKI. Mitä sanoo Eero?

VAINIO. Mitäkö Eero sanoo? Ei mitään! Vaikka kyllä sen näkee, että sillä pojalla on tosi mielessä. Ei suinkaan hän muuten kahta vuorokautta melkein syömättä ja juomatta pitäisi vahtia. Ja jos häntä pyytää lähtemään kotiaan, niin...

(Lähestyy torniin vieviä portaita.)

Hän tulee, paras puhua muista asioista!

EERO. Siellä on taaskin laiva, joka tahtoo luotsia.

(Istuutuu.)

VAINIO. (Katsoo ulos akkunasta.) Lintula on vietävä isolla venheellä laivaan. Ottakaa paljon miehiä soutamaan, että pääsette pian. Se ajaa muuten Harvinmatalaan. Lokki, käy vetämässä lippu ja viemässä sanaa kylään.

(Lokki pukee sadetakin päälleen ja lähtee.)

EERO. Te puhuitte varmaan minusta!

VAINIO. Mekö? Mistä sen näet?

EERO. Miksi en sitä tietäisi. Näinhän teistä, että olitte hämillänne, kun tulin. Mitä te turhaan minusta puhutte, antakaa minun olla rauhassa!

VAINIO. No, no, Eero.

EERO. Niin juuri. Antakaa minun olla rauhassa. En minäkään teidän asioihinne sekaannu. Ja mikä minulla sitten olisi hätänä! Ei mikään! Vai luuletteko ehkä, että suren Annikkia? En rahtuakaan, tietäkää se!

VAINIO. No mene sitten kotiasi lepäämään! Mitä sinä turhaan olet vahdissa, vaikka ei olekaan vuorosi.

EERO (Nousee seisomaan.) En mene! En vaikka luulisitte mitä! Minä olen sanonut, että en lähde täältä vielä, enkä lähdekään. Mutta ehkä kohta! Kyllä huomaatte, kun lähden, olkaa varmat siitä!

(Astuu edestakaisin lattialla hetken ja vaipuu sitten synkkänä istumaan.)

VAINIO. Eero, kuule nyt vanhan miehen puhetta!

(Eero kavahtaa pystyyn.)

EERO. Minä en kuule kenenkään puhetta, olipa se kuka tahansa. En minä ole mikään paitaressu, jonka päätä silitellään.

(Lähtee torniin ja lausuu ylösmennessään.)

Olkaa huoleti, luotsivanhin, tällä kertaa ei tornivahti nuku!

(Menee.)

KANERVO (Tulee.) Tulin tänne torniin katsomaan tätä Herran ilmaa. Eikö Viklundia vielä näy? Yhäkö hän on Annikin kanssa saarella?

VAINIO. Mitenkäpä he sieltä poiskaan pääsisivät! Ja Eero, hän vaan vahtii tornissa ja odottaa Annikkia. Mikähän tästä lopuksi tuleekaan!

KANERVO. Surkeaahan se on, mutta minkäpä sille mahtaa.

(Katsellee ulos akkunasta.)

Hirveä ilma. Ja myrskyävä meri. Kaikessa kauheudessaan on se suurenmoinen. Mutta miltä se teistä saarelaisista näyttää?

VAINIO. Te tahdotte tietää, miltä meri meistä näyttää. Miltäkö meri meistä näyttää? Sepä on ihmeellinen kysymys. En ole koskaan ajatellut, miltä se näyttää, sillä en luule, että täällä karistossa juuri sitä niillä silmillä katsellaan.

KANERVO. No millä silmillä sitten?

VAINIO. Kansa näkee sen kuin lapsi isänsä, mutta ei ajattele, miltä se näyttää. Se tuntee vaan, että sen elämä on merestä riippuvainen, se tuntee, että se on vuoroin kauhea ja vuoroin hyvä kuin oikkuisa nainen, ja se tuntee, että meri sen tekee, että ulkosaarilla ei ruis kypsy. Meri ei anna sille leipää, meri vaatii, että saarikansan tulee olla merelle alamainen! Ja meren kanssa ei ole leikkiminen yhtä vähän kuin niiden kanssa, jotka siitä elävät.

(Viittaa kädellään torniin päin.)

Pitkät talvet, kun jäät kulkevat meren selkää, lyhyet kesät, kun on milloin tyyni milloin myrsky, saarikansa sen pienimpiäkin oikkuja tuska rinnassa tutkii ja on oppinut niitä ymmärtämään. Mutta se, joka ei merestä ja meren kansasta pääse selville, sen ei pidä tulla merisaareen.

KANERVO. Ymmärrän mitä tarkoitatte.

VAINIO. Miksi ette ymmärtäisi, sillä olettehan kansan lapsi!

KAKSI LASTA (Tulee.)

TOINEN LAPSISTA. Äiti lähetti kysymään, näkyykö isän jahtia Virosta tulevaksi?

VAINIO (Huutaa torniin.) Eero, näkyykö Peltolan jahtia?

(Lapsille.)

Sanokaa äidille, ettei näy vielä. Kyllä minä lähetän luotsin sanomaan, kun tulee näkyviin.

TOINEN LAPSISTA. Mutta äiti itkee niin kovasti. Sanoo pelkäävänsä.

VAINIO. Sano äidille, ettei pidä pelätä. Ehkä isäsi on jossain ankkurissa.

(Lapset menevät.)

VAINIO. Kun kerran tuli puhe merestä ja saarelaisista, niin sanottakoon kerta kaikkiaan, että kaikki eivät kelpaa saaren asukkaiksi, sen olen kyllä kokenut. Joka ei täällä ole syntynyt, se älköön tänne asettuko, ellei hän ole sellainen mies, joka johonkin kelpaa.

(Katsellee ulos akkunasta.)

Kova on ilma! — Olen katsellut meidän pappejamme täällä saarella. Kun olin lapsi, oli täällä pappi, joka tuli tänne heti papiksi vihittyä. Hän oli karkea mies, joka oli luotu kalastajaksi, vaikka hänestä erehdyksestä oli tullut pappi; en siltä tahdo väittää, että hän olisi ollut huono pappi, päinvastoin. Mutta kalastajana hän oli parempi. Hän oli aina meidän kanssamme kalalla, kesät ulkoluodoilla verkoilla ja nuottaa vetämässä ja talvet talvinuotalla. Ja hän osasi iskeä reijät jäähän yhtä hyvin kuin kukaan muu ja kulettaa tankoa jään alla. Hän oli oikein mies, sellainen mies, jota me saarella rakastamme. Sitten hän meni naimisiin. Savosta hän toi tänne vaimonsa, joka oli hento ja hieno kuin lapsi. Muistan selvästi sen päivän, jolloin hän saareen tuli. Minä olin isävainaani kanssa häntä mantereelta tuomassa. Kuinka me kaikki häntä ihmetellen katsoimme, kuinka me hänen kalpeaa hipiäänsä ihmettelimme! — Alussa hän oli vähän ylpeä, sitten hän asettui, kun näki, että me myöskin oltiin sitä. Ja kun hän näki, miten saaren naiset raatoivat, ei hän tahtonut olla muita huonompi. Hän alkoi seurata miestänsä kalamatkoilla ja kotona ollessa suolata hailia. Mutta sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä, sillä siihen hän ei ollut luotu. Hän kävi huonoksi ja heikoksi, sai pari lasta ja kuoli keuhkotautiin. Ja keuhkotauti, sehän se on saarelaisien tauti!

Pastorikin kuoli samana kesänä, kun oli matkalla sairaan luo. Taas oli suuri suru kylässä, sillä sellaista pappia ei meillä ole ollut eikä taideta saadaakaan. Hän ei meille liikoja saarnannut, mutta kun hän saarnasi, osasi hän asettaa sanat niin, että me häntä ymmärsimme, sillä me emme kaikkea ymmärrä.

Sen jälkeen on meillä ollut monta pappia, mutta ne eivät täällä kestä monta vuotta. Ja mikä pahin, he ovat useimmat valittaneet huonoja tulojaan. Niinpä niin, mutta miksi he eivät elä niinkuin me muut, silloin me heitä rakastaisimme. Miksi he eivät kalasta?

KANERVO (Katselee ulos akkunasta.) Ja aina se meri vaan vaatii uusia uhreja. Tuolla se nyt on kivellä Kautolan uusi jahtikin, joka laskettiin vesille samana päivänä kuin tulimme saareen.

VAINIO. Niin, siellä se on ja sinne se jää. Se on täällä niin tavallista, ettei sitä enään juuri jaksa ajatellakaan. Antaa mennä vaan!

EEVASTIINA (Tulee.) Hyvää päivää! Minäkin tulin tänne katsomaan tätä Herran ilmaa. En tiedä, olen kuin päästäni vialla, kun ne meidän viimeiset verkot menivät viime myrskyssä Vahtiluodolla.

KANERVO. Lähdenpä tästä takaisin kotia. Ilmoittakaahan toki, kun Viklund tulee saaresta, sitä tulinkin vaan sanomaan.

(Menee.)

EEVASTIINA. Mikähän tässä nyt meidätkin perii. Mahdoton oli arvata, että siitä nousisi niin kova rajuilma. Juuri olimme saaneet verkot mereen — eihän meillä ole nuottaa eikä nuottaosuutta, kun ollaan niin köyhiä — ja sitten menimme kalamajaan levolle, niinkuin muutkin, jotka verkkoja laskivat. Toiset jäivät nuottaa vetämään, sillä auringon laskussa kala on liikkeellä. Sitten tulivat hekin levolle ja kaikki nukkuivat sikeästi, kun Honkala tuli tornista herättämään ja sanoi, että oli noussut iili. Kaikki juostiin ulos ja yritettiin veneisiin, mutta meri oli niin vihainen, ettei päästy mihinkään. Ei auttanut muu kuin katsella, kun myrsky vei verkot. Ja kukapa sitä olisi ilokseen katsellut, sillä siinä meni monenkin ainoa omaisuus. Hätäköns niillä on, joilla on rahaa ostaa rihmaa ja kutoa talvella uudet verkot! Toista se on minun! Miehestäni ei ole mihinkään ja poika juo, jos saa pennin ansaituksi. Ja Annikki...

(Purskahtaa kovasti itkemään.)

VAINIO. Niin Annikki, hänhän se teille oikein suruksi onkin. Se maalari sai hänet houkutelluksi saareen ja siellä he ovat nyt olleet vuorokauden, kun tuli myrsky eivätkä pääse pois. Miksette ole pyytänyt kylänmiehiä heitä hakemaan?

EEVASTIINA. Olenhan pyytänyt, mutta eivät vastaa mitään. Katsovat vaan vihaisesti. Ja jos joku vastaa, niin sanoo vaan pilkallisesti, että antaa Annikin huvitella. Sanoihan Metsola minulle, että kun olen kasvattanut tyttäreni herrain jälkiä juoksemaan, niin nythän minun muka tulisi iloita. Ja enkö minä varoittanut, kun sanoi lähtevänsä maalarin kanssa saareen! Hän vaan nauroi ja sanoi, että maalari maalaa hänestä kuvan, joka pannaan Helsingissä näytteille ja että he tulevat ennen auringon laskua kotia. Mutta sinnepä jäivät. Ja liekö tuon kotiin tulostakaan enään niin erityistä iloa!

VAINIO. Ei se Annikki parka näy tietävän, mitä tekee. Jos hän tietäisi...

(Viittaa kädellään torniin päin.)

Eero on tuolla. Hän on nyt ollut siellä kaksi vuorokautta yhtämittaa melkein syömättä ja juomatta. Katselee vaan kiikarilla saareen päin, missä Annikki on. Ei edes huomannut tänä aamuna, että laiva tahtoi luotsia, ja se ei ole hänelle ennen tapahtunut. — Onko Eevastiina kuullut, että Kautolan uusi jahti Onni ajautui viime yönä Hallikariin. Liiverin kouti katkesi eivätkä sitten saaneet jahtia kääntymään. Täydessä lastissa se oli viljaa ja maaomenia. Se oli Kautolalle suuri vahinko, häneltäkin taisi viime yönä mennä kaikki omaisuus.

EEVASTIINA. Olenhan toki kuullut siitä, siellähän ne ovat kaikki kylänmiehet pelastamassa, vaikkei siitä taida apua olla.

VAINIO. Eipä taida olla. Palasina kai lie jo jahti ja lasti meren pohjassa.

LEENA (Tulee.) Onko Eero täällä vai onko hänkin mennyt pelastamaan, kun ei ole käynyt ruualla?

VAINIO. Täällä on.

LEENA. Tuollako se on tornissa.

VAINIO. Siellä. Eikä se täältä ole poistunut kahteen vuorokauteen! Pitää vaan vahtia.

LEENA. Annikkiako se?

VAINIO. Niin kai. Kun viime yönä tuli se kova iili ja pelkäsin torninkin kaatuvan, koska suuret puut taistuivat kuin tulitikut, niin tulin tänne torniin ja menin pyytämään häntä alas. Hän ei virkkanut muuta, kuin ettei tule. Siinä kaikki!

LEENA. Ehkä Vainio kuitenkin vielä kävisi hänelle puhumassa, että tulisi pois. Eihän se siitä parane, että hän tappaa itsensä nälkään tuolla tornissa.

VAINIO. Turha vaiva. Ei häntä sieltä saa pois, ennenkuin Annikki tulee, ja mitä hän sitten tekee, sitä en mene takaamaan. Hänellä on kova luonto. Tunnen hänet pienestä pojasta ja tiedän, ettei hänen kanssaan ole leikkimistä.

LEENA. Niin se taitaa olla. Ei kai hän tule tornista pois. Ja kun hän ei vaan tekisi jotakin pahaa, kun Annikki tulee mantereelle! Minua peloittaa niin se poika.

VAINIO (Katselee ulos akkunasta.) Tuolla näkyy Kautola tulevan maihin jahtiaan pelastamasta. Kyllä siellä vielä on tuulta, koska ei ole kuin kokkapurje pystyssä ja sillä laskettelevat myötäistä.

LEENA. Kunhan tulisi se Annikkikin!

EEVASTIINA. Niin, kunhan hänkin tulisi!

VAINIO. Parasta on, etteivät maalari ja Annikki vielä tule, sillä tuuli on rankka ja maalari on huono purjehtija. Yöksi ehkä tyyntyy, kai he silloin palaavat.

(Askeliä kuuluu tornipottailta.)

Eero tulee. Mikähän hänet nyt saa alas tornista.

EERO (Tulee alas kovassa mielenliikutuksessa. Katsoo läsnäolijoita ja kutsuu Vainion syrjään.)
Kuulkaa, he tulevat. Minä näin veneen tulevan Kaijaluodolta päin.

(Pui nyrkkiään.)

Jospa he jo olisivat täällä!

VAINIO. Malta mieltäsi! Mitä aijot tehdä?

EERO. En erityisempää, mutta hiukan hyvää kuitenkin. Kyllä minä heille näytän!

VAINIO (Katselee ulos akkunasta.) Tuolla näkyy kuin näkyykin tulevan haapia myötätuuleen. Ah sitä lurjasta, eihän se osaa pitää perää! Nyt tuuli löi purjeen yli. Vähällä oli, etteivät kaatuneet.

EERO. Kunhan olisivatkin sen tehneet!

LEENA (Itkee.) Eero, Eero, älä toivo toisten ihmisten kuolemaa!

EERO. Mitä se äidille kuuluu, mitä minä toivon! Ovatko he toivoneet sen parempaa minulle?

VAINIO. Huonosti purjehtivat. Kunhan ei heille todellakin kävisi pahasti. Minä menen torniin vahtimaan ja pitämään heitä silmällä.

EERO. Kyllä minä menen sinne. Olen ottanut vahdin ja tahdon olla vahtini loppuun.

VAINIO. Mene sinä vaan kotiasi lepäämään. Olet vahtinut kyllin.

EERO. En vielä, mutta ehkä kohta.

VAINIO. Tämä alkaa käydä arveluttavaksi. Mikähän tästä seuraa! Jos Leena koettaisi puhua hänelle.

LEENA (Puhelee Eerolle, joka kulkee kiivaasti edestakaisin.) Voi Eero poikani, mikä sinua vaivaa? Sanohan toki äidillesi! Miksi et vastaa? En ole ollut näin levoton sen jälkeen, kun isävainaasi hylkeenpyydössä jäi jäälautalle ja ajelehti Suomen lahdelle. Sinä olit silloin pieni poika pahanen. Ja nyt, nyt olen aivan yhtä levoton! Kuule Eero lapseni, kerro minulle kaikki! Ethän ole koskaan ennen ollut tuollainen.

(Yrittää lähestyä Eeroa, joka kääntyy kiivaasti äitiään kohden.)

EERO. Tekin vielä tulitte minua kiusaamaan.

LEENA. Mutta Eero?

EERO. Olkaa vaiti! Ei teidän jaarituksenne minua liikuta. Te olette itse tähän kaikkeen syyppää.

LEENA. Minäkö?

EERO. Niin juuri te!

(Leena purskahtaa itkemään ja istuu painaen silmät käsiinsä.) Itkekää vaan! Olen ennenkin kuullut naisten ulinaa!

(Leena itkee, Eero kävelee mielenliikutuksessaan edestakaisin, seisautuu hetkeksi katsomaan äitiään, näyttää siltä, kuin hänenkin tekisi mieli itkeä, mutta hän hillitsee tunteitaan, menee hitaasti torninportaita kohti ja palaa äitinsä luo.)

Anteeksi äiti, älä itke minun takiani!

(Menee ylös torniin.)

VAINIO. No mitä Eero sanoi? Tai voinhan minä sen arvata Leenan itkustakin!

KAUTOLA (Tulee.) Siellä se nyt on Onni, jahtini, joka nyt meni. Ja se oli neljäs.

VAINIO. Eihän sitä vahingolle mitään mahda.

KAUTOLA. Eipä, ei. Mutta kyllä se kirveltää. Minä rakensin sen niin hyvillä toiveilla ja siksi minä paninkin sille nimeksi Onni. Ei olisi pitänyt antaa sille sellaista nimeä. Taisi olla Luojan uhmaamista!

VAINIO. Rakenna uusi!

KAUTOLA. Millä minä uuden rakennan? Siihen menee vielä vuosia, ennenkuin saan niin paljon rahoja kokoon, että siihen kykenen. Onnikin maksoi kolmetuhatta markkaa ja lasti erikseen. Taitaa olla minun vahtivuoroni tänään, vaikka olinkin nyt poissa?

VAINIO. Mene vaan kotiasi, kyllä minä täällä olen vahdissa.

(Kautola menee.)

EEVASTIINA (Tulee.) Ei Leena arvaakaan, kuinka minua surettaa se Annikki. Olihan minulla niitä huolia ennenkin kylliksi ja nyt piti tuleman tämä vielä lisää. Ja minä kun toivoin, että Eero ottaisi sen, mutta ei se taida nyt enään siitä huolia.

LEENA. Kunpa se sillä olisi hyvä, ettei se siitä huolisi, mutta kun se vielä uhkaileekin. Ja hänellä on isävainaansa ylpeä luonto. Minkä hän päättää tehdä, sen hän tekee. Oikein kylmältä tuntuu kuulla hänen sanojaan. Ja siitä ei ole kauvan, kun hän oli reipas ja iloinen. Toivoi aina vaan pääsevänsä luotsiksi minun ja Annikin takia. Oletko kuullut, mitä hän sanoi minulle, kun määräys tuli.

EEVASTIINA. En.

LEENA. Se määräys tuli kolme viikkoa sitten juuri sen jälkeen, kun maalari ensi kerran

Vahtisaassa oli maalannut Annikin kuvaa ja Eero ensi kerran oli juonut itsensä humalaan. Mari, joka minulle aina on uutisia kertonut, tuli kertomaan, että nyt se jo on tullut, se kauvan odotettu valtakirja. Minä juoksin tupaani siitä Eerolle ilmoittamaan, kun luulin hänen siitä ilostuvan. Hän ei ollut kuulevinaankaan. Kysyin, miksi hän ei tuota uutista pitänyt sen tärkeämpänä. Silloin hän kavahti penkiltä pystyyn ja ärjäsi: Minä en huoli siitä valtakirjasta! Saatte polttaa sen. Se tuli liian myöhään! Ei hän sitä selittänyt, mitä sillä tarkoitti, kun pyysin. Suuttui vaan ja ajoi minut ulos, minun, oman äitinsä.

EEVASTIINA. Hyvä Jumala, ja minä luulin häntä niin hyväksi mieheksi.

LEENA. Hyvä hän kyllä onkin, mutta ylpeä. Ja kun hän heittäytyy tylyksi, niin häntä ei pehmitä ei kyynelleet eikä mikään. Se on varma se.

VAINIO (Tulee.) Kunhan ne nyt saisivat luotsin laivaan. Vaikeaa se on. Pitikin vielä osua Lintulan vuoro. Hän on väsynyt mies. Ja nyt ei luotsi pääse laivaan muuten, kuin että heittävät laivasta nuoran, jonka hän köyttää vyölleen ja hyppää mereen. Ja se ei ole iäkäään miehen työtä. Mitenkä kävi Hautasen? Sellaisen merikylvyn jälkeen sai hän yöllä halvauksen, ja kun heräsi aamulla ei voinut liikkua toista puolta ruumistaan. Eikä hän siitä ole parantunut ja tuskin parantuukaan. Menetti sitten virkansakin, kun oli käynyt siihen kykenemättömäksi, ja nyt hän näkee nälkää. — Muuten taitaa nousta ukonilma. Idässä näkyy pahoja pilviä. Kun se nousee tällaisella tuulella, niin se tekee tuhojaan.

LEENA. Kun ei sitä Eeroa saa tornista pois, niin ehkä meidän Eevastiinan kanssa on lähteminen kotia, ennenkuin ukonilma nousee. Tuletko Eevastiina?

EEVASTIINA. Mennään vaan.

(Lähtevät.)

VAINIO (Panee hiljaa hyräillen tupakkaa piippunsa ja kiipee tornin portaille.) Eero hoi, joko haapio on lähellä ja miten he selviävät tässä tuulessa? — Ei vastaa mitään. Antaa miehen olla.

RASI (Tulee.) Lintula taisi mennä luotsaamaan. Tulin tänne, koska nyt on minun vuoroni.

VAINIO. Kuule Rasi! Miten oli sen Eeron juomisen kanssa kolme viikkoa sitten, kun hän palasi humalassa luotsaamasta? Sinäkö häntä viekottelit, koska yhdessä olitte kaupungissa?

RASI. En minä. En olisi muuten tuntenut samaksi mieheksikään sillä kertaa. Olin juuri palaamassa kaupungista, kun Eero näki minut ja tahtoi mukaansa. Sanoi, että nyt pidetään lystiä. Hän on muka kuullut, että hänestä tehdään luotsi ja tahtoi sen johdosta juoda. Kyllä minä huomasin, ettei se siinä syynä ollut, vaan en sanonut mitään. Annoin pojan vaan jutella. Minä hankin viinaa kaupungista ja Eero maksoi. Sanoi vaan, että nyt hän kerta oikein pitää hauskaa, kun on hyvä syy. Ja kun hän humaltui, niin kiljui ja rähisi kuin hullu. Sain hänet veneeseen lupaamalla, että juodaan kotimatalla. Minusta tuntui niin pahalta, etten itse sillä kertaa humaltunut ollenkaan. Sitten kotimatalla hän alkoi puhua minulle minun vaimostani ja kysyi, miltä tuntuu, kun vaimo liehakoi toisen kanssa. Ja jumalist silloin minäkin aloin juoda oikein uhmalla ja olin jo kerran tipahtaa mereen. Kun minä humalluin, alkoi Eero selvittää, sen huomasin siitä, että hän rupesi minua tarkastamaan niin omituisesti ja sitten ... no se ei kuulu tähän juttuun.

VAINIO. Mitä sitten?

RASI. Ei erityisempää! Jokohan saivat laivaan luotsin?

(Katsoo ulos akkunasta.)

VAINIO. Miksi et kerro loppuun? Mitä sitten tapahtui?

RASI. Eeron takia en sitä kehtaisi kertoa, sillä sitä en ennen ole nähnyt hänen tekevän, mitä silloin teki.

VAINIO. No mitä hän sitten teki?

RASI. Hän itki.

VAINIO. Vai itki! Vai niin! Sitä ei meikäläinen tee usein.

RASI. Ei Jumala paratkoon.

VAINIO. Eikä ilman syytä.

RASI. Ei Jumala paratkoon.

VAINIO. Puhuiko hän mitään Annikista?

RASI. Ei puhunut. Sanoi vaan, että hän vielä kostaa. Sitä hän hoki vähäväliä.

VAINIO. Itkiessäänkö?

RASI. Ei, Vaan sitä ennen. Itkiessään hän oli nöyrä kuin lapsi.

VAINIO. Mies parka!

(Ukkonen alkaa jyristä.)

Nyt se alkaa. Varjelkoon luoja nyt merellä kulkijoita.

RASI. Niin, ei siellä nyt ole hyvä. Ei Jumala paratkoon!

VAINIO. Kas vaan kuinka vihaisia iiliä se nostaa. Ja salamat ovat kirkkaita kuin aurinko. Hyi kun löi lähelle! Iski melkein silmäni sokeiksi.

RA8I. Tuolla kaatui puu.

EERO (Tulee juosten alas tornista.) Haapio kaatui!

VAINIO. Annikinko?

EERO. Annikin haapio.

VAINIO. Rasi, tule pian hakemaan miehiä avuksi!

(Menevät.)

EERO (Katkerasti.) Se oli oikein. Se oli oikein. Minä ... minä ... toivoin sitä...

(Purskahtaa itkemään.)

Minä ... minä ... tahdoin sitä... Nyt he saavat olla yhdessä kauvan... Annikki vaipuu meren pohjaan ja viikon päästä hänen ruumiinsa ui maihin. Ja minä sanon hänen ruumiilleen ne sanat, joita hän ei tahtonut kuulla eläessään minun sanovan. Minä ... minä...

(Alkaa pukea öljynuttua päälleen.)

Minä, minä annan hänen kuolla. Minä olen kova. Miksi minä tämän nutun puen päälleni, ikäänkuin olisin menossa heitä pelastamaan ...? ... ja niinkuin he huolisivat minusta pelastajakseen? Annikki... Annikki... Sinä olet minulle liian rakas. Ehkä et vielä ole mitään rikkonut! Ehkä olet vielä yhtä puhdas kuin lapsena. Ehkä kuolet avutta ja syyttömänä. Hyvä Jumala! Ehkä et olekaan minua pettänyt. Annikki, minä pelastan sinut, minä pelastan sinut vaikka oman henkeni uhalla...

(Rientää ulos.)

(Esirippu.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Kalastajatupa. Seinillä siistit paperit ja akkunoissa valkeat uutimet. Perällä ulkoa tuova ovi, oikealla kamariin vievä ovi. Vasemmassa nurkassa suuri leivinuuni, seinällä sanomalehtikimppu ja suuri seinäkello. Oikealla pöytä ja ruokakaappi. Valaistus himmeä, sillä ulkona sataa tihuttaa.

LEENA (Lukee virsikirjaa.) Sinun turviis suuri ja pyhä Jumala nyt pakenemme, sinä kun olet meitä läsnä ja voit tuulen asettaa tyyneksi; sillä sinulle täytyy meren ja kaikkein luotuin olla kuuliaiset. Sentähden me Sinua nöyrästi avuksi huudamme: Herra vapahda meitä, ettemme hukkuisi; älä rankaise meitä vihassas äläkä kurita meitä hirmuisuudessas.

EEVASTIINA (Katsoo ovelta.) Mitä Leena nyt lukee?

LEENA. Luen rukousta myrskyn tullessa. Eihän siitä nyt enään ole apua, kun myrsky on vienyt ainoan poikani, mutta se lohduttaa kuitenkin. On niin vaikea olla. Olin aina luullut, että vanhoilla päivilläni pääsen rauhaan, ettei enään tarvitse rajuilmoilla merellä väristä ja kiskoa raskaita verkkoja. Nyt on kaikki mennyt. Eerosta ei enään ole minulle apua. Hän on nyt isävainajansa luona meren pohjassa. —

EEVASTIINA. Niin, niin, kovasti meitä koetellaan. Ja kun Leena edes saisi ruumiin siunattuun maahan!

LEENA. Eihän ne ruumista saaneet ylös ja tuskin sitä koskaan nähdäänkään. Minne lie merivirta sen kuljettanut... Mitä Annikki nyt sanoo?

EEVASTIINA. Nyt on kaksi viikkoa siitä, kun vene kaatui ja Annikki ei tahdo syödä eikä juoda. Itkee vaan! Huonoksi on hänkin käynyt. Taitaa olla omantunnon vaivat. — Vieläkö ne herrat ovat täällä?

LEENA. Vielä ovat, tuolla ne pysyvät päivät pitkät kamarissa. Ei sieltä juuri sanaakaan kuulu. Maalari on kirjoittanut sedälleen, että tulisi noutamaan häntä pois. Nyt hän joka hetki odottaa laivaa tulevaksi. Kunhan se tulisikin, että pääsisin rauhaan. Mutta mitenkä se Eero oikeastaan hukkuu? Olihan hän hyvä uimaan.

EEVASTIINA. Joko maalari on kertonut Leenalle, miten se tapahtui.

LEENA. Olenhan minä sitä häneltä kysynyt, mutta sanoo, ettei hän tiedä siitä mitään. Annikki ja hän olivat pitäneet veneestä kiinni, kun Eero tuli soutuun. Silloin juuri olivat Annikin voimat loppuneet ja hän oli uponnut. Kun maalari kipusi Eeron veneeseen, näki hän Annikin taas veden päällä ja veti hänet veneeseen, mutta Eeroa ei näkynyt. Sitten tulivat luotsivanhin ja luotsit paikalle, mutta Eeroa ei löytynyt naaraamallaan. Sinne hän jäi poika parka.

(Purskahtaa itkuun.)

Eikö Annikki tiedä miten Eero hukkuu?

EEVASTIINA. Hän ei kerro mitään koko tapahtumasta. Ja jos häneltä jotain kysyy, herkiää hän itkemään niin kovasti, ettei uskalla tiedustella sen enempää. Ja välistä hän on kuin mielipuoli, mutta ei sano mitään.

LEENA. Onko hän tavannut maalaria sen jälkeen?

EEVASTIINA. Ei minun tietääkseni. Kun joskus puhun Annikille hänestä, suuttuu tyttö ja

purskahtaa lopuksi itkemään. Toisen kerran taas hän ilostuu, kun kuulee maalarin nimeä mainittavan. Mutta ei se ole oikein luonnollista iloa. Se on liian hurjaa siksi. Annikki ei ole sama kuin ennen.

LEENA. Vai ei ole sama kuin ennen. Ehkä...

EEVASTIINA. Mitä ehkä?

LEENA. Ei mitään. Muuten vaan.

EEVASTIINA. Hyvä Jumala, luuleeko Leena, että...

(Purskahtaa hurjaan itkuun.)

En ole itse uskaltanut sitä ajatella. Se ajatus olisi ollut niin kauhea. Kun joskus olen alkanut jotain epäillä, olen karkoittanut ne ajatukset, sillä ne tappaisivat minut. Minulla on ollut niin paljon suruja, että en enään tahdo ajatella mitään, mutta eihän sekään tahdo onnistua.

LEENA. Mitä miehesi sanoo?

EEVASTIINA. Miehenikö? Hän ei sano sanaakaan. Kyllä näen, että hänkin kärsii, mutta hän on aina samallinen, ei rohkene sanoa mitään.

LEENA. Entä Matti?

EEVASTIINA. Niin Matti, hän nosti hirveän melun, mutta kun Annikki katsoi häntä tiukasti silmiin, meni hän ulos. Mitenkä se poika parka muita neuvoisi, kun ei osaa ohjata itseäänkään!

ANNIKKI (Ilmestyy ovelle.) Minä ... tulin ... kertomaan, että kylän pojat ovat nähneet ... jotain merellä uiskentelevan. Luulevat ... sitä ... ruumiiksi.

LEENA ja EEVASTIINA. Eeronko ruumiiksi.

ANNIKKI. En tiedä. Luotsit ovat menneet veneellä katsomaan.

LEENA. Olisiko se Eeron ruumis? Saisinko kuitenkin hänet vielä nähdä.

(Rientää ulos.)

EEVASTIINA. Annikki, etkö todellakaan voi sanoa, miten Eero hukkuu? — Mikset vastaa? Tiedätkö jotain?

ANNIKKI. En ... olenhan kertonut kaikki, mitä tiedän.

EEVASTIINA. Kuulenhan äänestäsi, ettet puhu totta. Miksi salaat jotain?

ANNIKKI. Minä kerron teille kaikki, mutta en vielä. Minä kerron kaikki, jos ... jos nyt jätätte minut yksin.

(Eevastiina menee. Annikki lähestyy peläten ja epäröiden Viklundin kamarin ovea.)

Minun täytyy puhua hänelle, sillä muuten en koskaan saa rauhaa. En tahdo uskaltaa. Jos äiti tietäisi, että minä menen häntä tapaamaan!

(Koputtaa oveen. Viklund tulee.)

VIKLUND. Päivää Annikki. Kas kuinka olet kalpea. Onko sinulla minulle asiaa. Miksi et vastaa? Miksi koputit ovelleni?

ANNIKKI. Minä vaan tahdon Teille ilmoittaa erään asian.

VIKLUND. Minkä niin?

ANNIKKI. Minä tahdon vaan teille kertoa, miksi Eero upposi.

VIKLUND. Miksikö sulhasesi upposi? Se ei varmaankaan minua liikuttane.

ANNIKKI. Niin, ei suinkaan se teitä liikuta, vaikka se teitä koskee. Tiedättekö, miksi Eero upposi? Tiedättekö, kenen syy oli, että Eero upposi? Jos sen tietäisitte!

VIKLUND. Minä en todellakaan ole utelias. Minä ... minä ... kernaimmin en tahdo sitä kuulla.

ANNIKKI. Vai ette tahdo sitä kuulla? Kyllä te nyt olette käynyt ylpeäksi, vaikka ennen olittekin ystävällinen. Tietäkää, minulla on kova luonto niinkuin kaikilla saarelaisilla, ja sen vuoksi teidän täytyy kuulla se, että tietäisitte, minkä verran teillä oli siinä osaa...

VIKLUND. Sanoihan jo, minä en tahdo sitä kuulla. Tämä on hyvin harmillinen juttu. Olen kärsinyt siitä kylliksi. Minä tahdon nyt päästä rauhaan. Kuule siis, minä en tahdo kuulla mitään.

ANNIKKI. Te ... tekö ... tahdotte päästä rauhaan? Ja minä ... minä saan yksin kantaa kaikki, kaikki.

(Purskahtaa itkemään.)

Mitä minusta nyt tulee. Minun tulee yksin kantaa salaisuutta, jota en voi kenellekään ilmoittaa. Minun tulee yksin kärsiä häpeä, josta en elämässäni voi puhdistautua. Oi, jospa voisin kertoa jollekin kaikki, kaikki. Jos kuka hyvä ihminen minua ymmärtäisi! —

VAINIO. Onko herra Viklund kotona?

VIKLUND. Tässä olen.

VAINIO. Luotsilaiva on tullut ja kapteeni on mukana. Hän kysyy, joko herrat ovat valmiit lähtemään.

VIKLUND. Sepä hyvä. Viekää sana, että me tulemme pian.

(Menee kamariin.)

VAINIO. Annikki, sinä olet tuottanut paljon surua saareen.

ANNIKKI. Minäkö? Eikö muut?

VAINIO. Ehkä muutkin. Mutta sinua varoitin, etkä siitä huolinut.

LEENA (Tulee.) Hyvä Jumala. Se on Eeron ruumis. Kuinka hän on muuttunut! Minun rakas poikani! minun onneton poikani.

ANNIKKI. Oliko ... se ... siis ... todella ... Eeron ruumis?

LEENA. Oli. He tuovat sen kohta tänne.

ANNIKKI. Toinen tuodaan ruumiina, toinen lähtee ainiaaksi. Mitä olenkaan tehnyt...

LEENA. Etkö vieläkään kerro, miten Eero hukkui? Miksi sitä salaat?

ANNIKKI. Minä tahdoin salata kaikki. Minulla oli äsken vielä hiukan toivoa, mutta nyt minulla ei ole mitään. Minulle on yhdentekevä, kerronko kaikki tai en, sillä minulla ei ole mitään pelättävää eikä mitään toivottavaa.

VAINIO. Kerro siis, jos tiedät jotain.

ANNIKKI. Minä tiedän paljonkin. Kuulkaa vaan tarkoin. Kun vene kaatui, koetimme pysyä siinä kiinni, niinkuin jo tiedätte. Minä näin Eeron tulevan ja minä pelkäsin häntä niin, että voimani uupuivat ja vaivuin veteen. Tunsin, että joku tarttui minuun kiinni. Se oli Eero. Hän veti minut veden pinnalle ja ui kanssani venettä kohti. Silloin hän sanoi minulle: Annikki, rakas Annikki — niin hän juuri sanoi — rakas Annikki, sano, oletko sama kuin saareen mennessäsi? Ja hän painoi minua hurjalla voimalla rintaansa vasten. En voinut vastata. Hän kysyi uudestaan: Annikki, rakas Annikki, vastaa tässä kuoleman edessä: Oletko sama kuin saareen mennessä? Ja minä ... minä ... sanoin hänelle yhden sanan vaan, yhden ainoan sanan, joka oli totta, sillä en voinut kuolema silmien edessä muuta sanoa. Minä vastasin hänelle: En. Silloin hänen kätensä herposivat minusta, tuntui siltä, kuin hän olisi heittäytynyt kauvas minusta. Kun minä pääsin Eeron veneeseen, ei häntä näkynyt. Nyt kuulitte kaikki!

(Heittäytyy pöytää vasten itkemään.)

(Viklund ja Kanervo tulevat huoneesta tavaroineen matkaanlähdössä. Viklund antaa hätäisesti kättä Vainiolle ja Leenalle. Kanervo kätelee lämpimämmin heitä. Annikkia he eivät häiritse. He ovat juuri ovella, kun luotsit öljytakkeihin puettuna tulevat kantaen Eeron ruumista ja sulkevat sillä hetkeksi tien.)

ANNIKKI (Nousee seisomaan. Katsoo ruumiin tuojia ja poislähteviä herroja. Menee ovelle katsomaan heidän menoaan, palaa takaisin hitain askelin ja vaipuu itkemään ruumiin viereen.)

(Esirippu.)

Laulujen säveleet.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may

copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do

copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.